

Södertörns högskola | Institutionen för kultur och lärande

Kandidat 15 hp | Retorik | HT 2013

Ungdomars identitetsprocesser i relation till sitt bostadsområde

Av: Emma Dominguez

Handledare: Gunilla Persson

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.1.1 Den stigmatiserade platsen	3
1.1.2 Älskat och föraktat	4
1.1.3 Gränsland	5
1.1.4 Syfte och frågeställning	6
1.1.5 Relevans för retorikvetenskapen	7
2. Material	7
2.1 Urval	7
2.1.1 Metodiska överväganden	7
3. Teori	9
3.1 Identitet	9
3.2 Burke	9
3.3. Postkolonialt perspektiv	10
4. Metod	12
4.1 Klusteranalys	12
5. Analys	13
5.1 Alex	14
5.2 Vivian	16
5.3 Max	17
5.4 Lukas	18
5.5 Sandra	20
5.6. Analys ur ett postkolonialt perspektiv	21
6. Sammanfattande slutsatser	24
7. Diskussion	26
8. Litteraturförteckning	30
9. Bilagor	32
9.1 Transkriberingar	32
9.1.1 Lukas, 13 år	32
9.1.2 Alex, 13 år	35
9.1.3 Vivian, 13 år	38
9.1.4 Max, 13 år	40
9.1.5 Sandra, 14 år	43

Sammanfattning

Tidigare forskning visar att ungdomar som bor i stigmatiserade bostadsorter bär med sig fragmenterade bilder av sina områden. Genom detta arbete vill jag skapa en förståelse för hur de förhåller sig till de mångfacetterade och färgstarka beskrivningarna i relation till den upplevda bilden av sitt hem. En rådande negativ mediebild samt en diskurs som kategoriserar människor i ett *Vi och Dem* påverkar ungdomarnas självbild och identitet. Ungdomarna upplever sitt hem som något positivt och som de kan identifiera sig med, samtidigt som de brottas med negativa beskrivningar som de får överförda genom media och allmänna diskurser. Syftet med detta arbete har varit att undersöka ifall ungdomarna använt sig av retoriska strategier för att förhandla och navigera mellan den upplevda bilden och den mediala/diskursiva bilden. Om det visade sig finnas sådana strategier var även syftet att undersöka vilka dessa bestod av. För att förstå ungdomarnas beskrivningar av sina bostadsorter har arbetet tagit avstamp i ett retoriskt perspektiv. För att lyfta upp resultatet av den retoriska analysen i ljuset av ett historiskt, samhällskritiskt samt maktkritiskt perspektiv har postkoloniala teorier även tillämpats på materialet.

Slutsatsen som dragits av arbetet är att ungdomarna använt sig av diverse retoriska strategier för att skapa svängrum, eller utrymme, genom att växla mellan de olika bilderna. Det som till en början framträder endast som kontradiktioner är också ett sätt att forma ett handlingsutrymme. Det blev bland annat tydligt att begreppet *förort* haft en central roll för ungdomarnas växlingar i perspektiv. Genom det postkoloniala perspektivet har man kunnat dra slutsatsen att flera av de intervjuade ungdomarna internaliserat den negativa bilden av sig själva och att de anammar medias negativa beskrivningar av deras bostadsområden.

Nyckelord: Retorik, klusteranalys, postkolonial teori, ungdomar, stigma, internalisering, identitet.

1. Inledning

Om vi utgår från den mycket enkla men grundläggande idén om att vår verklighet är socialt konstruerad, så måste vi också utgå från att vår identitet, det vill säga sättet på vilket vi begripliggör oss själva, i sin tur, betingas av sättet på vilket vi beskriver inte bara oss själva utan också platserna vi bor på, eller platserna till vilka vi hör.

Mot den bakgrunden kan vi ställa oss frågan om vad det innebär att tvingas identifiera sig med en plats som belastas av socialt stigma. Om området du bor i har dåligt rykte och den skola du går i har dåligt rykte – vad innebär det då, mer konkret, att tillhöra ett område vars mediebild nästan helt och hållet är negativ? Dina föräldrar debatteras som ett problem, din kultur och bakgrund presenteras som ett problem. Dina lärare har låga förväntningar på dig på grund av din bakgrund och det område du bor i. Du ser skillnaderna mellan sättet på vilket ditt och andra områden porträtteras. Det finns nästintill ingen du kan skapa någon slags identifikation med i maktens korridorer eller i media. Vad innebär det, i kort, att äga hemorts rätt, i det offentliga rummet? Vad innebär det mot den bakgrunden, att få frågan ”vart kommer du ifrån, egentligen?”

I föreliggande arbete kommer jag att närmare undersöka hur ungdomar från stigmatiserade platser själva beskriver sina områden. Hur förhåller de sig till den negativa bilden som reproduceras medialt och vad händer med den bilden när dessa ungdomar aktivt förhåller sig till den?

1.1 Bakgrund

Miljonprogrammen. Varje gång någon använder sig av det begreppet dyker det en uppsjö av bilder upp i vårt medvetande. Omdiskuterade, omdebatterade, smutskastade, glorifierade, romantiserade, stigmatiserade. Genom åren har en del forskning gjorts om miljonprogrammen. En omfattande och viktig avhandling i detta avseende är urbanforskaren Irene Molinas *Stadens Rasifiering – Etnisk boendesegregation i folkhemmet* (1997). Molina hävdar att för att förstå bostadssegregationen, så måste man förstå de historiska, politiska och ideologiska strömningarna som påverkat och färgat av sig på vårt sätt att tala om miljonprogrammen.

Hur man pratat om miljonprogrammen och segregationen har, enligt studier, skiftat genom historien. När man började tala om folkhemmet förändrades den svenska bostadsdiskursen – under 1800 talet utgick från en retorik baserad på metaforen om

samhällskroppen. Kroppen, nationen, ansågs vara sjuk och fattigdomen en smittorisk. Detta sätt att se på samhället överfördes till bostadsplaneringen under förra sekelskiftet. Tanken var att man skulle blanda ut och sprida arbetarklassen, och att man genom denna process skulle sätta igång en "självgenererande civiliseringsprocess" (Molina 1997:66). Denna ideologiska och diskursiva stomme användes i byggandet av tidiga arbetsbostäder, och har enligt Molina överförts till 60- och 70-talets byggnadsprojekt. (Molina 1997:67) Intressant att se är vilka grupper som samhället ansåg vara "svåra" att disciplinera i enlighet med folkhemmets normalitetsuppfattning under tidigt 40-tal. Det påstods exempelvis att de svenskar man refererade till som "tattarna"¹, inte ville vara del av samhället. Deras "rasmässiga undermålighet" ansågs vara problemet. Samhällets exkluderande inställning till dessa familjer nämndes däremot aldrig som en förklaring (Molina 1994:70). Detta är intressant för att det enligt Molina finns en påminnelse om dessa idéströmningar i Sverige idag; samhället delar upp Sverige mellan de normala och de avvikande, mellan *Vi och Dem*. Det normala idag skulle kunna sägas ta avstamp i "svenskheten" eller "den svenska identiteten". Diskursen om absoluta skillnader utgår idag från begreppet *etnicitet* eller *kultur*, och inte som då, från begreppet om *ras*² eller *klass*. Invandrare och deras barn ses som de avvikande idag.

Molina drar slutsatsen att stadens segregation beror på olika diskriminerande strukturer och mekanismer som opererar på olika nivåer av vårt samhälle. Hon understryker emellertid vikten av de diskursiva strukturer som påverkar oss:

Vid sidan av institutionella segregerande mekanismer, som delvis kan förklara uppdelningen av staden i etniskt differentierade områden, finns det mer subtila mekanismer som verkar på ett symboliskt plan. En dolk, ofta troligen omedveten diskriminering inpräntat i människornas diskurser och diverse representationer – både av rumslig och annan karaktär – kan spela en viktig roll i upprätthållandet och reproduktionen av rasifieringsprocesser i staden. Hur ett område och dess invånare kan stigmatiseras till att bli "problem" är exempel på detta. Dessa stigmatiserade rumsliga representationer överförs via massmedier men även från mun till mun, i form av enskilda människors diskurser (Molina 1997:218).

¹ Ta'ttare: Nedsättande benämning på den etniska gruppen resande, ibland även på romer (NE 2013)

² För en längre diskussion om detta slag se Aleksander Motturis bok *Etnotism – En essä om mångkultur, tystnad och begär efter mening* (2007)

1.1.1 Den stigmatiserade platsen

Enligt rapporten *Miljonprogrammen och Media – Föreställningar om människor och förorter* har massmedia och den allmänna diskursen en stor roll i de boendes syn på sig själva och sitt bostadsområde (Ericsson m.fl. 2002:8). I rapporten har forskarna tittat på hur medierna porträtterat/skildrat miljonprogrammen genom bilder, pressklipp, tidningsreportage och nyheter mellan perioden 1960 fram till 2000. Enligt rapporten låter medierna förorterna stå som symboler och representera olika bilder av denna. Bilderna är stereotypa till form och innehåll. Man har gett förorterna en igenkännbar metaforik som handlar om eller anspelar på avvikelser. Enligt forskarna behöver inte avvikelse vara något renodlat negativt men i skildringarna om förorten handlar avvikelsen om något som saknas. Normen är svenskheten och människorna som bor i förorterna avviker från denna. Genom att även klassificera förortsområden som utanför eller utsatta blir avvikelsen representerad ur ett geografiskt perspektiv. ”Stigmatiserade skildringar tenderar att kategorisera dem som icke-vanliga, icke-normala platser.” (Ericsson m.fl. 2004:103) Forskarna menar även att platserna, genom att ha blivit så pass stigmatiserade, kommit att bli objektifierade, kulturiserade, rasifierade och exotifierade:

Det är som att hela världen utanför, sett utifrån den koloniala blicken och de koloniala tankestrukturerna, placerats i områdena. Områdena som de Andra har under denna stigmatiseringens genealogi kommit att inkludera flera kategorier av andra, som relaterats sinsemellan av de massmediala diskurserna på mer och mer komplexa sätt. (Ericsson m. fl. 2004:106)

Slutsatsen i rapporten är att kontrasterna som skapats mellan de olika områden i staden och människorna i dem har kommit att förstärka den mentala segregationen i Sverige. (Ericsson m.fl. 2004:106). Massmedier har genom åren systematiskt bidragit till stigmatiseringen av förorten och därav även ungdomarna bosatta i dem. De skildras som kriminella (Pripp 2002), som potentiella våldtäktsmän, ibland som passiva och förtryckta, ibland som unga utmanande kvinnor, och förtryckande patriarkala män (Ericsson m. fl. 2002; Bredström 2005). De målas upp som okunniga, språksvaga, ansvarslösa, eller med extremt beskyddande föräldrar. (Molina 2005:187). Motsägelsefulla bilder av förorten och förortsbor har därmed utvecklats och sakta sedimenterats över och under de gångna åren.

1.1.2 Älskat och föraktat

En intressant artikel som rör ungdomars relation till platsen är Molinas ”Identitet, norm och motstånd bland ungdomar i förorten” i *Bortom etnicitet: festskrift till Aleksandra Ålund* (2006). Här tittar hon närmare på platsbundenheten i ungdomars identitetsskapande processer när dessa medlas inom och av ett rasifierat samhälle. Enligt Molina är både ungdomar och platser fenomen ”stadda i blivande”, och med detta menar hon att ungdomar och platser skapas respektive omskapas i en ständig, oavlåtlig, process. Genom en intervju med en ung kille skildrar Molina upplevelserna och konflikterna kring förortsbundna identitetskonstruktioner; han inleder med att berätta att han hela sitt liv trivts bra i Gottsunda. Men trots det är han kluven, han har starka känslor för Gottsunda i en positiv bemärkelse, samtidigt kämpar han med den mörka bilden av Gottsunda som genom medierna gång på gång berättar för honom hur det ”egentligen” är. Molina argumenterar att kontradiktionen i identitetsprocessen kan förstås om man ser det som att subjekten hamnar i ett rumsligt och tidsmässigt limbo. Gottsunda är på samma gång älskat och föraktat, idealiserat och ringaktat. Det är ett och samma Gottsunda men sett ur olika perspektiv. Detta genererar enligt Molina ambivalenta känslor som ges i uttryck och reflekteras i de motsägelsefulla diskurserna. (Molina 2006). Mot denna bakgrund blir det särskilt intressant att se vilka retoriska strategier som utvecklas på sådana platser för att hantera just det limbo som bebor dem.

1.1.3 Gränsland

I det här arbetet har jag valt att titta närmare på hur ungdomar skildrar platsen de bor på. Skälet till detta är att platsen där man bor spelar en viktig roll i ungdomars identitetsprocesser. Enligt Molina sker identitetsskapandet i förhållande till rummet. Ungdomar söker sig till gemensamma platser att identifiera sig med; platser som kan bekräfta den identitet som hela tiden är stadd i blivande (Molina 2005:186). Förutom att vår identitet är i ständigt skapande måste vi förhålla oss, i vårt globaliserade senmoderna samhälle, till att vi präglas av en fysisk och symbolisk mobilitet. Den fysiska mobiliteten uttrycker sig genom att människor förflyttar sig mellan långa avstånd på kort tid och över nationsgränser. Mobiliteten kan antingen vara frivillig som exempelvis på grund av jobb, eller ofrivilligt orsakad av exempelvis krig (Berglez & Olausson 2009:141). Raka Shome (2008) beskriver i sin artikel ”Postcolonial interventions in the Rhetorical Canon: An ‘other’ view” i boken *Contemporary Rhetorical Theory: A Reader* fenomenet som uppstår i individers medvetande, när denna hamnar mellan två eller fler kulturer, till följd av den fysiska mobiliteten, som en *consciousness of the*

borderland; att hamna i ett slags gränsland:

Living between two (or more) cultures or between two nations, and yet not being of either one, the postcolonial “subject” is forced into a nomadic, diasporic position that is marked by what Gloria Anzaldua (1987) calls a “mestiza” consciousness – a consciousness of the borderlands. This mestiza consciousness shuttles between two or more cultures but is unable to situate itself in either one. (Shome 2008:595)

Man kan dra paralleller till svenska ungdomar med utlandsfödda föräldrar. Ungdomarna tillhör inte föräldrarnas hemland ”fullt ut”, men de tillåts inte heller tillhöra det svenska samhället ”fullt ut”. Ove Sernhede undersöker detta fenomen i sin bok *Identitetens omvandlingar – black metal, magdans, hemlöshet* (2001):

”Ett av de mest påfallande och genomgående mönstren i de berättelser unga människor givit mig handlar om utanförskap och upplevelser av att det officiella Sverige och dess institutioner inte är till för dem. Om och om igen återkommer man till känslan av att inte vara önskvärd, att inte passa in. Man är svensk medborgare men ändå inte svensk.” (Sernhede & Johansson 2001:222)

Dessa ungdomar hamnar, till följd, i ett mentalt gränsland. Man kan och bör, naturligtvis, ifrågasätta vad det innebär att de facto ”tillhöra en kultur fullt ut”, om vi ser till identitetsskapandets processuella dimension. Går det någonsin att tillhöra en kultur ”fullt ut”, och vem i sådana fall gör det? Vad som dock inte går att ifrågasätta är vad en sådan *idé* gör mot den som till följd av densamma anses leva i ett ”gränsland”.

För den som har vuxit upp i ett sådant mentalt gränsland som Raka Shome beskriver blir det rimligt att hitta en form av ”överlevnadsstrategi”. Som en följd av den rasifierade segregationen som skapats i Sverige³ kan man se konstruktioner av detta gränsland i de platser där en stor del av dessa ungdomar bor i. Man finner tillhörighet genom att exempelvis skapa identifikation med sina nära, sina vänner och sitt bostadsområde.

Jag vill med detta som bakgrund titta närmare på ungdomarnas egen syn på sina områden. Hur påverkas deras sätt att beskriva sitt område av diskursen om absoluta skillnader som präglar vårt samhälle och skapar osynliga gränser om utanförskap, innanförskap och gränsland?

³ Se Irene Molinas *Stadens Rasifiering – etnisk boendesegregation i folkhemmet* (1997).

1.1.4 Syfte och frågeställning

Syfte

Utifrån ovan redogjorda syn på identitet vill jag närmare undersöka vilken bild ungdomar från stigmatiserade bostadsorter har av sina hemorter, sådan den kommer till uttryck i vardagligt tal. Den tidigare forskningen visar att ungdomar från den här typen av områden bär på fragmenterade bilder av sina områden. De motsägelsefulla diskurser som uppstår när den levda erfarenheten kommer i konflikt med den mediala eller diskursiva utgör intressanta spänningsfält att undersöka. De säger något inte enbart om sättet på vilket en medial eller diskursiv bild kan betinga en enskild människas självbild, utan de säger även något om själva den process varigenom identiteter tar form. Men vad som gör det särskilt retoriskt intressant är att det framvisar på vilket sätt en identitet är föremål för ständig förhandling, och på vilket sätt denna konflikt mellan en levd erfarenhet och en medial/diskursiv verklighet blir särskilt problematisk i just dessa exempel.

Frågeställning

Enligt Kenneth Burke, i sin bok *A Rhetoric of Motives* (1969) fungerar retoriska handlingar som vägledande strategier för att navigera genom verkligheten. Detta sker genom att de förser oss med ett ordförråd för våra tankar, handlingar, känslor och attityder för att kodifiera och tolka situationer.

Med detta som bas vill jag undersöka huruvida ungdomarna i fråga använder sig av språkliga/retoriska strategier för att förstå eller hantera den fragmenterade bilden av sin bostadsort. Om det visar sig finnas konkreta språkliga/retoriska strategier i bruk så vill jag titta närmare på vilka dessa är och utifrån dem undersöka vad det retoriska "aktörskapet" består i dessa exempel. Den mycket starka och alltid redan etablerade bilden av platsen utifrån vilken de talar möjliggör såväl som omöjliggör vissa former av retorisk agens och jag undrar, mera konkret, vad det innebär att tala i gränsländets namn, och hur de navigerar mellan de olika gränserna.

1.1.5 Relevans för retorikvetenskapen

Studier som granskat mediala bilder av stigmatiserade bostadsorter har tidigare varit ett utforskat fält, ett antal relevanta exempel har lyfts upp i kapitel *1.1 Bakgrund*. Gör man sökningar på libris.kb.se och Digitala vetenskapliga arkivet (diva-portal.org) hittar man ännu fler publikationer och uppsatser i ämnet. Gör man däremot en sökning med orden: Media, förort och retorik dyker det varken böcker, publikationer eller uppsatser upp. En studie som granskar ungdomars egna upplevelser och bilder av sina bostadsorter ur ett retoriskt perspektiv fyller en forskningslucka som man tidigare inte fördjupat sig i. Retorik och ett postkolonialt perspektiv har man tidigare kombinerat, vilket jag kommer att fördjupa mig i kapitel *3.3 Postkolonial perspektiv*. Dock har jag inte hittat forskning som kombinerat dessa tre grepp tillsammans: Retorik, postkolonial teori samt mediala bilder av förorten i relation till ungdomars identitet. Att genomföra en klusteranalys på kvalitativa intervjuer är inte heller en vanlig ingångsvinkel. Jag har en förhoppning om att detta arbete kommer att kunna tillföra ny kunskap till retoriken samt ge fruktbara korsningar mellan olika metoder och teoretiska perspektiv.

2. Material

För att svara på min fråga har jag valt att använda mig av intervjuer med ungdomar bosatta i bostadsområdet Alby, beläget i kommunen Botkyrka, tillhörande Stockholms län. Intervjuerna har varit semistrukturerade i form, spelats in på plats och transkriberats i efterhand. Analysen har utförts på det transkriberade materialet. Frågorna som ställts har rört ungdomarnas bild av och relation till sin bostadsort. För att svara på en frågeställning som rör identitet i relation till sin bostadsort kunde man exempelvis analyserat hip-hop texter eller annan musik som berättar och beskriver dessa stigmatiserade platser. Man skulle även kunna analyserat tidningsartiklar eller debattinlägg rörande ämnet. Man studerar och pratar *om* dessa stigmatiserade platser i bred utsträckning men det är alltför sällan man pratar *med* de människor som berörs av problematiken. Därför har det varit viktigt för mig att få ta del av ungdomarnas egna upplevelser. Det är de som direkt påverkas av den mediala bilden och den diskursiva konstruktionen av *Vi och Dem*. Det är med detta som bakgrund som mitt material består av kvalitativa intervjuer med ungdomar från bostadsorten Alby.

2.1 Urval

Fem stycken ungdomar mellan 12 och 15 år intervjuades, tre killar och två tjejer. De har alla bott i Alby under en längre period. Ungdomarna skulle helst ha någon form av gemenskap eller tillhörighet med platsen för att kunna ge svar på frågeställningen. Därför var ett av kriterierna att ungdomarna gått i skolan i området samt varit regelbundna besökare av fritidsgården i området. Ungdomarna som ställt upp på intervjun har gjort detta frivilligt efter intresse när jag berättat om arbetet. Utanför min roll som forskare arbetar jag som fritidsledare i den nämnda fritidsgården.

2.1.2 Metodiska överväganden

I detta arbete har jag utgått från en kvalitativ intervjumetod enligt Steinar Kvaales resonemang, ”Den kvalitativa forskningsintervjun har som mål att erhålla nyanserade beskrivningar av olika kvalitativa aspekter av den intervjuades livsvärld [...]” (1997:117). I detta arbete är det ungdomarnas egna beskrivningar, upplevelser och erfarenheter som står i fokus som metod för att, genom dessa, förstå det retoriska aktörskapet i deras språkliga strategier; om det enligt arbetets slutresultat skulle visa sig finnas sådana. Därför lämpar sig, i det här fallet, en kvalitativ intervjumetod.

Att intervjua ungdomar från min arbetsplats är även ett medvetet metodiskt övervägande. Detta för att det redan finns en etablerad relation av tillit som underlättar samtalets gång – de känner mig som fritidsledare i en vardaglig relation. Hade jag intervjuat ungdomar som jag inte haft en tidigare relation med hade de eventuellt uppfattat mig som enbart forskare och detta hade medfört en risk för att de sagt vad jag förväntar mig höra. Alternativt att de inte öppnat sig tillräckligt för mig att få det nödvändiga materialet. Självklart går det inte att undkomma det faktum att relationer alltid utspelar sig i någon form av maktschema men jag finner det sannolikt att deras ärlighet och bekvämlighet ökat genom vår tidigare relation och därmed i alla fall minskat gapet mellan intervjuare och informant.

Jag vill understryka att jag har en personlig relation till den här platsen eftersom att jag har min bakgrund här och är verksam här. Den retoriska analysen i föreliggande arbete betingas således av dessa omständigheter. Detta utesluter dock inte att analyserna kommer att underbyggas med relevanta och grundliga argument. ”Att förstå vad någonting är i sig, oberoende av oss själva, är som att ställa sig utanför sig själv och utanför världen” (Ramírez, 2002:32).

Intervjuerna för detta arbete har gått under vetenskapsrådets *forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet har uppfyllts bland annat genom att förse ungdomarna med pseudonym, tydlig information gällande syftet med arbetet samt vetskapen om att de närsomhelst har kunnat dra sig tillbaka om de så önskat.

3. Teori

3.1 Identitet

Enligt Berglez & Olausson finns det två extremer att förhålla sig till inom identitetsforskning. Den ena betraktar identitet som något individuellt, mentalt och stabilt. Den andra ser på identitet som något socialt, språkligt och flyktigt (Berglez & Olausson 2009:142). Fokuserar man på den sociala, språkliga och föränderliga synen på identitet blir känslan att tillhöra en gemenskap eller grupp central. Dessa kan baseras på exempelvis ålder, yrke, kön, etnicitet eller nationalitet (Höijer 2007 i Berglez & Olausson 2009). Enligt Chantal Mouffe (1995) handlar individens identitet i den senare beskrivningen om identifikation. Sett utifrån det språkliga perspektivet blir Burkes identifikations teori relevant för identitetsforskningen. Frågor som hamnar i fokus för den här identitetsforskningen rör hur man beskriver sin tillhörighet, hur man talar om sin identitet och med vilka språkliga strategier man beskriver sitt område.

3.2 Kenneth Burke

Kenneth Burke är en av de teoretiska retorikerna som haft störst påverkan på hur vi närmar oss retorisk analys idag. Hans forskning och teorier har fördjupat sig i olika fält såsom filosofi, litteratur, lingvistik, sociologi och psykologi. Burke ägnade sitt liv åt att utforska språkets natur (Foss: 2004:63). Burkes huvuddefinition av retoriken är “the use of words by human agents to form attitudes or to induce actions in other human agents” (Burke 1969:41). Alltså menar han som många andra retoriker genom historien, att retoriken är medlet vi använder oss av när vi vill påverka eller övertyga andra människor. Dock menar han att övertyga inte är det enda centrala begreppet som retoriken vilar på. Han vidgar fältet genom att föra in begreppet *identifikation*. Han menar att för att lyckas övertyga sin mottagare, måste först en process av identifikation ske.

Thereafter, with this term as instrument (identification), we seek to mark off the areas of rhetoric, by showing how a rhetorical motive is often present where it is not usually recognized, or thought to belong. (Burke 1969:xiii)

Burke menar att för att nå en nivå av övertygelse måste man först utgå från en gemensam grund eller plattform. Talaren måste hitta någon form av identifikation, exempelvis genom att dela samma språk, att utgå från samma grund eller samma premisser. Identifikationen kan dock inte förstås utan delningen. Delningen sker ständigt och utgör bakomliggande motiv för retoriken. Det är genom retoriken som vi hittar kreativa strategier för att lösa problemen i situationen menar Burke. Retoriken hjälper oss att förklara och förstå situationerna, den hjälper oss att navigera genom livet (Burke 1969)

De sätt och de begrepp med vilka vi beskriver och förstår världen skapar enligt Burke en "skärm" eller *terministic screens* genom vilken vi ser världen. (Foss 2004:71). Varje retoriker använder sig av specifika begrepp som påverkar ingången till hur vi tolkar en viss situation beroende på hur de begreppen är laddade eller samspelar med andra begrepp. Våra egna partikulära val av vokabulär utgör en reflektion, ett val och ett avståndstagande från andra begrepp genom vilket vi hittar ett unikt sätt att presentera vår världsbild.

3.3 Postkoloniala perspektiv

Förutom Burke som teoretisk grundstomme har jag valt att förhålla mig till en postkolonial kritik. Sverige brukar inte uppfattas som ett land med en kolonial historia, relationen tycks i gemene mans ögon inte existera. Enligt den nyare postkoloniala forskningen behöver man emellertid inte framvisa ett kolonialt förflutet i traditionell mening (fastän det går att göra i fallet Sverige) för att hävda att kolonialismen spelar roll för ett europeiskt land.⁴ Vi kan i olika studier även se att koloniala föreställningar kommer i uttryck genom diskursiva mönster i dagens Sverige.⁵ Antje Lann Hornscheidt visar i sin artikel "Finns det någonting som en svensk kolonialstil" (2010) att vissa tankefigurer med rötter i kolonialismen fortfarande är accepterade och reproducerade i dagens Sverige genom omedvetna föreställningar om genus, sexualitet, klass, etnicitet och ras (Hornscheidt 2010:105). Kolonialismen som koncept

⁴ Se till exempel Osterhammel *Globalization – a Shortstory* (2003)

⁵ Se t.ex. Ericsson m.fl. (2004) och olika analyser och artiklar i Nduka-Agwu, Adibeli och Antje Lann Hornscheidt (2010) *Rassismus auf gut deutsch. Ein Kritisches Nachschlagewerk zu rassistischen Sprachhandlungen* Frankfurt/Main: Brandes & Apsel.

används alltså fortfarande i aktuella svenskspråkliga diskurser. Många forskare har även på senare år visat hur konstruktioner om *Vi och De* upprätthöll maktstrukturer under kolonialtiden.⁶ Denna diskursiva konstruktion går även att kartlägga i det svenska landskapet idag⁷.

Det postkoloniala perspektivet har många likheter med det retoriska. Båda utgör en slags kritik av de försanthållanden, och ”skärmar” genom vilka ett fenomen framträder, och inte sällan inbegriper de båda även en ansats att dekonstruera och/eller undersöka premisserna på vilka ett särskilt fenomen eller en särskild rationalitet vilar på. Därför gifter de sig särskilt väl, vilket arbeten av retoriker som Nakayama & Krizek (1995), Hornscheidt (2010) och Shome (2008) visat på ett tydligt sätt. Raka Shome (1999) menar även att postkoloniala perspektiv kan handla om gränsland och hybriditet. De förhåller sig till de kulturella mellanplatserna, det som jag tidigare refererat till som gränsland i kapitlet *1.1 Bakgrund. Postkolonial teori*, liksom retorisk teori, erbjuder således verktyg med vilka vi kan dekonstruera olika former av kulturell förståelse.

En filosof som brukar lyftas fram som en av de enskilt viktigaste tänkarna för en postkolonial teoribildning är Frantz Fanon, född på det utomfranska departementet Martinique 1925. Fanon var verksam som författare, filosof, akademiker och aktivist, långt innan det egentligen var tal om "postkolonial teori", och var således inte verksam inom sådana ramar. Likväl kom han att få en enorm betydelse för den teori som i dag går från den beteckningen. Fanon var utbildad psykiatriker och skrev vad som var tänkt att bli en avhandling om olika effekter av vit rasism. I detta arbete, *Peau noire, masques blancs* (1952) undersöker Fanon på vilket sätt en fientlig blick kan internaliseras, och vilka konsekvenserna av en sådan process är. ”Människans befrielse från rasismens vansinne” utgår målet och hans undersökningar av stereotypens makt, hur dessa skapas, upprätthålls och konstituerar identiteter, medlen. Eftersom jag har som syfte att undersöka just ett växelspel av perspektiv i ungdomarnas beskrivningar av sina stigmatiserade bostadsorter tycks Fanon vara mig särskilt relevant. I föreliggande arbete kommer jag därför, i den mån som mina teoretiska resonemang är betjänta av det, att kombinera den retoriska analysen med ett postkolonialt perspektiv.

⁶ Se Miles, *Racism* (2003), Edward W. Said *Orientalism* (1978)

⁷ Se till exempel SOU 2005:41, de los Reyes, Paulina & Kamali, Masoud red. *Bortom Vi och Dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*

4. Metod

Det retoriska perspektivet utgör grundstommen för det här arbetet. Det är även ur den retoriska teorin som jag hämtat analysverktygen för att tolka ungdomarnas beskrivningar av sina områden. Retoriken ses i arbetet som ett tanke-system som hjälper människor att handla, finna argument och skapa bilder av verkligheten. De teoretiska utgångspunkterna är hämtade från Kenneths Burkes teorier om identifikation (Burke 1969). Ett postkolonialt förhållningssätt för att dekonstruera och analysera de diskursiva bilderna som ungdomarna använder sig av har även använts i arbetet. En tydligare argumentation till varför just dessa ingångsvinklar varit relevanta för att besvara frågeställningarna lyfts upp i kommande kapitel.

För att analysera ungdomarnas beskrivningar i intervjuerna har jag även valt att utgå från något som kallas för *hermeneutic phenomenology*, grundad i Mark Orbes forskning (1997). *Hermeneutic phenomenology* fokuserar på den medvetna erfarenheten av hur en människa relaterar till omvärlden (Orbe 1997:12). Ett grundantagande i denna tolkningsprocess är att forskaren ska utgå från att människan är en komplex och multidimensionell varelse, därav ska forskaren ska ta hänsyn till dennes sociala, kulturella och historiska livssituationer. Varje människa som man intervjuar ses om expert på hens egna liv (Van Mannen 1990). Ett sådant närmande är essentiellt för att lyckas få insyn i grupper som har blivit nertystade av dominanta grupper (Foss & Foss 1994).

4.1 Klusteranalysen

Klusteranalysen utgår från analysmodellen baserad på Kenneth Burkes teori om *terministic screens*. Genom klusteranalysen kartlägger man nyckelbegrepp för att sedan titta på vilka kluster som samlas kring dem. Genom att tolka relationen mellan begreppen får man en bild av "skärmen" genom vilken talaren väljer att tolka världen genom (Foss 2004:29-33). Burke menar dock att klustren som formas kring talarens nyckelbegrepp inte alltid är medvetna val men att de ger oss en bild av talarens undermedvetna. Foss menar att analysen kan användas för att kartlägga det implicita i ett tal, vad en talare verkligen menar och laddar för värden i sina begrepp. Genom en klusteranalys får man en bild av det som inte sägs, eller rättare sagt, det som sägs mellan raderna genom att förstå samspelet mellan nyckelbegreppen och de begreppen som klustras kring dem (Foss 2004:65). Ungdomarna som intervjuas i detta arbete beskriver sitt område som både positivt och negativt. Foss menar att nyckelbegrepp kan vara motsägelsefulla och tyda på kontradiktioner i talarens världsbild, eller en konflikt eller

spänning. Genom att granska begreppen som ”klustras” kring de motsägelsefulla nyckelbegreppen kan man få insikt om dess förhållande och betydelse för talaren. Att göra en klusteranalys är en relevant metod för att granska retoriska akter eller tal som uppfattas som motsägelsefulla eller som framkallar starka känslor. (Foss 2004:69)

Det man först och främst ska göra för att utföra en klusteranalys är att hitta några nyckelbegrepp. Begreppens betydelse och vikt bestäms utifrån hur ofta de används eller hur intensiva de är. Ett begrepp som exempelvis inte dyker upp ofta kan trots detta ha en central roll för argumentationen, den kan vara viktigt i förhållandet till temat eller genom att väcka känslor. (Foss 2004:73). Sedan ska man kartlägga begreppen som ligger nära nyckelbegreppen eller som binds genom prefix som t.ex. *och* (semantiskt eller grammatiskt). De begreppen man tar hänsyn till i klusteranalysen kan även vara begrepp som används i relation eller i motsats till nyckelbegreppen. När man hittat klustren av begrepp som bildas kring nyckelbegreppen ska man tolka och analysera dess betydelse i relation till varandra.

5. Analys

En klusteranalys har genomförts i ungdomarnas beskrivningar, nyckelbegreppen *Alby* samt *förort* har granskats i analyserna. Jag är dock medveten om att man exempelvis skulle kunna använt sig av Chaïm Perelmans teorier om auditoriet⁸ för att granska hur ungdomarna formade sina beskrivningar och argumentationer i förhållande till den publik som de förväntade sig vara mottagare för deras tankar och åsikter. Ungdomarna visade en medvetenhet om att andra skulle läsa deras intervjuer när de försökte förtydliga och exemplifiera sina beskrivningar. Det som hade varit problematiskt med denna teori som bakgrund är att man inte lika tydligt skulle kunna få grepp om deras förhållande till platsen utan fokus skulle istället ligga på ungdomarnas argument och mottagarna för dessa. Man hade även kunnat göra en analys av deras beskrivningar utifrån statusläran⁹ för att se hur ungdomarna försvarade sin identitet och argumenterade i relation till den negativa mediala bilden. Detta hade varit intressant, men Burkes klusteranalys tycktes trots allt inneha en högre relevansnivå för att besvara mina frågeställningar. Anledningen till detta är att Burkes teorier

⁸ Chaïm Perelman (2013) *Retorikens imperium*

⁹ Lindqvist Grinde, Janne (2008). *Klassisk retorik för vår tid*.

erbjuder metoder med vilka vi kan avtäckta olika identifikationsprocesser, vilket är det centrala målet med min undersökning. Anledningen till att jag valt att använda mig av ett postkolonialt perspektiv, istället för att addera ännu ett retoriskt sådant, är för att kunna lyfta upp den språkliga analysen och studera den ur ett maktkritiskt och samhällskritiskt perspektiv som den postkoloniala kritiken erbjuder nyttiga verktyg till.

Nedan följer en redogörelse för klusteranalysen som tillämpats på varje enskild ungdoms intervju. Två återkommande begrepp (*Alby* och *förort*) har granskats och analyserats i varje intervju. Därefter följer en redogörelse för det postkoloniala rastret som adderats på resultatet av klusteranalysens slutsatser och på andra iakttagelser som gjorts på intervjuerna. Under kapitel 6. *Sammanfattande slutsatserna* redogör jag för både resultatet av klusteranalyserna och slutsatserna av det postkoloniala perspektivet tillsammans. Jämförelser samt möjliga slutsatser görs i fortlöpande text under klusteranalysens gång, detta beror på att tolkningarna av intervjuerna får relation och substans med varandra som kontext.

5.1 Klusteranalys

I analysen har jag valt att titta närmare på två nyckelbegrepp. Båda dessa begrepp används av ungdomarna när de ska beteckna eller beskriva platsen de bor i. *Alby* är namnet på området och är det första nyckelbegreppet. Detta nyckelbegrepp dyker upp upprepade gånger under alla intervjuerna. Detta är förväntat eftersom att begreppet utgör det centrala temat för intervjuerna. Det andra nyckelbegreppet är *förort*. Detta är ett laddat begrepp som inte används lika frekvent i samtalen, dock har tre av två ungdomar reagerat och uttryckt känslor kring begreppet och flera ungdomar bereder långa beskrivningar, alternativt försvarstal, i samband med begreppet *förort*.

Varje nyckelbegrepp analyseras för sig i analysmomentet. När begreppet *Alby* används av ungdomarna klustras det motsägelsefulla begrepp omkring. Vissa begrepp som identifierades konnoterade positiva värden. Andra begrepp konnoterar negativa associationer. För att göra detta tydligt har jag delat upp *Alby* i två klusterkategorier, positiva samt negativa. Sedan redovisas begreppen som klustras kring nyckelbegreppet *förort* för sig. Detta begrepp har till störst del mest negativa kluster kring sig och kommer därför inte att delas upp i två kategorier.

5.1.1 Alex

Nyckelord: Alby

Positiva begrepp: *att bo, stor familj, alla känner alla, peace, umgås, inget hat, tillsammans, ort, länder, fint, bästa i livet, bästa, kompisar, inte tråkigt, bra ställe, trivas, snällhet, inte ångra, inte som du tror, oroa inte, nice, roligare, bättre liv, sociala.*

Negativa begrepp: *Dåliga grejer, mord, bråkar, politiker, tar det dumt, "förorten".*

Alex är utförlig och detaljerad i sina beskrivningar. Som en reflex dyker begreppet *förort* upp tidigt i beskrivningen. Med detta inleder han snabbt ett försvar: ”... *men folk tar det alltid dåligt för det är många invandrare.*” Här gör han till rösten, vilket hörs i inspelningen, och går vidare med att berätta om de all de positiva värdeord kring platsen som han hittar. Han kopplar begrepp som bl.a. *familj, vänner* och *fint*. Begrepp som står i relation till negativa värden dyker upp, exempel på dessa är när han säger att ”*det inte finns hat, det är inte som du tror, oroa inte.*” En friktion med en negativ bild dyker dock upp i beskrivningarna i hans beskrivningar. Detta sker i samband med att han förklarar varför han inte ville att vi skulle missförstå honom när han använde begreppet *förort*.

Det finns ju mycket dåliga grejer som händer här, *mord* o såna grejer kan man säga. *Folk bråkar* o sånt, det är... och om man frågar politiker, vad är Alby, så tar dom alltid det som ett *dumt sätt*... ahh ”*förorten*”... Och när man frågar dom ,*förorten*, så menar dom alla invandrare som är samlade på ett ställe och *gör brott* o såna grejer... men så är det inte och jag bor ju här själv och jag vet hur det går, det är bara det att.. dom har aldrig fått chansen att bo här i en *förort* som dom kallar det. ¹⁰

Alex är noga med att argumentera för varför Alby är ett *fint* och *bra* område men ser sig ständigt tvungen att argumentera mot den bilden som han är medveten om att andra har.

Nyckelord: Förort

Folk tar det dåligt, invandrare, Många invandrare, olika länder, bott länge, bakgrunder, inte som ni tror, politiker, samlade, gör brott, tar det på ett dumt sätt, svenskar, ort, förstår inte, stor familj, problem, bråk.

¹⁰ Se bilaga 9.1.2 Alex

Kring Alex nyckelbegrepp *förort* samlas begreppen *invandrare* i relation till *brott*, *politiker* och *inte som ni tror*. Hans version av förorten är kopplad till att det finns många invandrare, men han argumenterar för att det inte är dåligt på det sättet som *alla andra tror*. Begreppet *förort* står också i motsats till begreppet *vanlig ort*. *Svenskarna* bor i den *vanliga orten*, medan *förorter* kallas för just förorter för att det är där *alla som kommer från andra länder* bor enligt honom.

Jag menar med *förorten*, att det är många som kommer från samma länder och det är vad man brukar kallar förort. En *vanlig ort* kanske... där det är *svenskar*, för det är *Sverige*. Och där det är *svenskar*, det är en *vanlig ort*. Det heter ju ort för att det är ett ställe... men *förorten* då det betyder... de är typ mest *folk som kommer från andra länder*.¹¹

Alex är väl medveten om stigman som omger föreställningarna kring hans bostadsort och försöker genom olika strategier att omförhandla den rådande bilden. När han t.ex. argumenterar för att folk kopplar *invandrare* till problem säger han även att det faktiskt visst finns *svenskar* som bor i radhusområden i Alby; ”Det finns många svenskar där och dom tycker absolut att de här är en av dom bästa ställen att bo i Stockholm”¹²

5.1.2 Vivian

Nyckelord: Alby

Positiva begrepp: *Bor*, *syster*, *höjden*, *gillar*, *fritidsgård*, *gillar*, *att hänga*, *skolan*, *mest okej*, *vänner*, *trivs*, *känner många*, *kan hälsa*, *trygg*, *växa upp*.

Negativa begrepp: *våldtäkt*, *inte säker*, *kvällar*, *mördas*, *barn inte växa upp här*.

I Vivians beskrivningar formas positiva kluster kring nyckelbegreppet *Alby*. De negativa klustren ligger nära varandra i den bemärkelsen att det inte finns andra beskrivningar eller begrepp som skiljer dem mellan beskrivningar. Hon nämner till exempel ord som *trivas* och *vänskap* i samma meningar som hon använder begreppet *mördats* i. Begrepp som *trygghet* dyker upp när hon beskriver *Alby* samtidigt som begrepp att känna sig *osäker* hittas. De positiva begreppen överväger de negativa i frekvens grad, dock är de negativa begreppen

¹¹ Se bilaga 9.1.2 Alex

¹² Se bilaga 9.1.2 Alex

“tyngre”, exempel på dessa är *våldtäkt* och *mördas*. Hennes bild är tydligt fragmenterad och under samtalet blir det tydligt att hon själv inte vet hur hon ska argumentera för att få båda bilderna att gå ihop. I hennes beskrivningar har mamman en roll i hennes tolkning av Alby:

Alltså min mamma, hon säger hon vill flytta. Men samtidigt inte för hon säger att vi e uppväxta här, hon vill inte ta oss härifrån och så, för att vi trivs jätte mycket. Det är typ som vårt hem. Det är det. Men samtidigt så har folk blivit mördade och det. Så hon vet inte hur hon ska tänka.¹³

Vivians beskrivningar är tydligt präglade av ambivalens. I en mening säger hon att hon inte vill flytta från Alby för att hon känner sig *trygg* eftersom att hon känner till området, hon kan vägarna och hon känner mycket folk. Sedan återkopplar jag till att hon sagt att *det händer mycket* i Alby, då svarar hon att hon *inte vågar gå ensam om kvällarna*. Hon har även i en del av intervjun sagt att hon inte skulle vilja *flytta* från Alby men säger senare i en mening att om det sker fler *våldtäkter* så vill hon förmodligen *inte bo kvar* i området på grund av att hon inte vill att hennes egna barn ska växa upp så. Sedan frågar jag hur hon själv har upplevt det att ha växt upp Alby, då hon svarar att hon alltid *vetat* att sådana saker hänt i Alby, men att varken hon eller någon i hennes familj råkat ut för detta, men sedan började hon *läsa tidningar*. Jag frågar hur det har påverkat henne att ha läst tidningarna: ”Alltså jag känner ju mig otrygg då, men samtidigt alltså jag känner mig trygg... alltså... [tystnad]”¹⁴

Nyckel ord: Förort

Vivian nämner inte begreppet förort i sitt resonemang. Dock var hennes intervju den mest motsägelsefulla av alla när hon beskrev Alby.

5.1.3 Max

Nyckelord: Alby

Positiva begrepp. *hem, radhusen, vänner, trygg, känner alla, fritidsgård, fotboll, bostad, mer att göra, alltid något som händer, spelar, träffa folk, roligt, livfullt, bra och dåligt, mest bra.*

¹³ Se bilaga 9.1.3 Vivian

¹⁴ Se bilaga 9.1.3 Vivian

Negativa begrepp: *mord, rånad, dog*

I Max beskrivningar hittar vi begrepp klustrade runt *Alby* som anspelar på händelser. Det är livfullt, det finns alltid något att göra osv. Dessa är positivt laddade och i relation till begrepp som *roligt* och *vänskap*. Trygghet är också ett begrepp som han betonar. Trots detta har Max också negativa kluster kring *Alby*. Dock sker en växling som märks tydligt i intervjun, när han ska börja nämna de negativa begreppen görs det i samband med begreppet *förort*. Efter att han infört det begreppet dyker orden som *mord, rånad* och *dog* upp fram kring nyckelbegreppet *Alby*. Max reflekterar inte över de motsägelsefulla bilderna som han målat upp. Han försöker inte förhandla eller förklara.

En del jämförelser går att hitta i hans beskrivningar av *Alby*. Max har bott i Gävle tidigare och bor i nuläget både i *Masmo* och i *Alby*. I Gävle finns det många *svenskar* och de är *konstiga* dessutom säger han att området är *mindre* och att det inte finns lika mycket att göra som det finns i *Alby*. När han pratar om *Masmo* säger han även att det är *dött*¹⁵, men i *Alby* är det alltid något som händer.

Nyckelord: Förort

Busar, vanligt, händer mycket, tjuvplinga, vanligare, busigare, farligare, fotboll, mord, rånad, dog

Max kluster kring begreppet *förort* är nyanserade i en skala av negativa begrepp. Det börjar med rätt så oskyldiga begrepp som *bus* och *tjuvplinga* för att sedan övergå till starka begrepp som *mord, rånad* och *dog*. En intressant iakttagelse är dock jämförelsen med *stan* och *Alby*. I *Alby* busar man för att det är en *förort*, i *stan* gör man inte detta enligt honom. När jag frågar honom vad han relaterar till begreppet *förort* säger han att han tänker på att det är *lite farligare*, han tänker på *bus* men även på ganska mycket *fotboll*. Max visar på en fragmenterad bild av sitt område men verkar inte göra något motstånd gentemot de motsägelsefulla bilderna.

¹⁵ Slang för att det *inte händer mycket*

5.1.4 Lukas

Nyckelord: Alby

Positiva begrepp: *Föddes, älskar, roligt, hemmaplan, stolt, gillar jättemycket, gillar, växt upp, fint, trevligt, stolt, ta fram det bra, inte flytta, flytta.*

Negativa begrepp: *knivhugger, den dåliga vägen, dåliga saker*

Lukas bildar positiva kluster med begrepp i alla skalor, allt från *gillar, älskar* och *stolthet*. Begreppet *flyttar* dyker upp i samband med *Alby*, dock i två bemärkelser, först säger han att man *inte bara kan flytta* från området, sedan funderar han vidare och säger att han vill *flytta* när han blir vuxen, för att det är ett *ghetto*. I den växlingen dyker de det upp negativa begrepp som till exempel *knivhugger*. Han kopplar dock begreppen som relaterar till *vägval* i relation till de negativa aspekterna. Lukas ser det negativa som ett val man gör när man bor i Alby. Han gör även en jämförelse och resonerar att det negativa som sker i området, inte är sådant som *svenskar* gör. När jag frågar varför han tror att det är så kopplar han det till sådant han har "hört".

Lukas har i likhet med Vivian ett ambivalent förhållningssätt till sitt bostadsområde. Först överöser han *Alby* med positiva begrepp för att sedan gå in i diskursiva mönster som lägger den problematiska skulden på *invandraren*. Han reflekterar även i samband med att han argumenterar för en möjlig flytt i framtiden genom att säga att han inte vill att hans *barn* ska växa upp i ett *ghetto*.

Nyckel ord: Förort (*ghetto*)¹⁶

Barn, inte bli dåliga, invandrare, dåliga vägar, stjäla, röka på, väljer, invandrarställe, följer inte regler

¹⁶ Lukas använder inte begreppet förort, dock använder han sig av det engelska ordet ghetto. Enligt NE – "används termen oftast om etniskt segregerade och fattiga stadsdelar i USA, men i praktiken förekommer ghetto över nästan hela världen." Jag kommer i denna undersökning att använda mig av ordet som ett synonym för förort då den fyller samma funktion som begreppet förort.

Lukas kopplar, i likhet med Alex, begreppet *invandrare* till begreppet *förort*. Negativa begrepp som *röka på*, *stjåla* och att *inte följa regler* dyker också upp. Enligt Lukas uppfattning är det *invandrare* som gör dessa negativa handlingar. Det intressanta i hans ambivalenta hållning är att han är väldigt positiv när han pratar om *Alby*, men när han sedan växlar och säger att det är ett *ghetto* förändras hans åsikt och beskrivning av om området drastiskt. När jag återkopplar till att han tidigare sagt att han inte skulle vilja *flytta* från området men att han sedan påpekat att han vill *flytta* när han får *barn* argumenterar han för att det är på grund av att hans framtida *barn* kanske inte gör samma ”bra” val som han själv gjort. Sättet som han förhandlar mellan de motsägelsefulla bilderna tycks vila på logiken att man kan välja mellan det ”bra” och det ”dåliga” som finns i området. Lukas gör en relativt drastisk växling till sin uppfattning av området när han använder sig av begreppet *förort*. En alternativ tolkning till växlingen i beskrivningarna kan vara på grund av att jag, när frågorna ställts, kopplade in begreppet *flytta*. Detta kan ha påverkat hans beskrivningar. Hans slutsatser är dock hans egna och inget som jag tillfört under intervjun.

5.1.5 Sandra

Nyckelord: *Alby*

Positiva begrepp: *bor*, *vuxit upp*, *vänner*, *bästa vän*, *bra*, *bättre ställe*, *vara sig själv*, *nya vänner*, *fint*, *inte förort*, *något att göra*, *inte kriminella*, *skolan*.

Sandra pratar om *Alby* i endast positiva bemärkelser. Likt de andra ungdomarna beskriver hon *Alby* i samband med begrepp som *vänskap* och *fint*. I hennes världsbild är *Alby* *inte en förort* och ungdomarna blir *inte kriminella* här. Beskrivningen börjar med positiva kluster för att sedan gå in ett avståndstagande från den bilden av förorten som hon är medveten om att andra har. Sandra har dock inga negativa begrepp kopplade till klustren kring *Alby*.

E: Hur skulle du beskriva *Alby* för en främling, för någon som aldrig har varit här?

S: Ehh... att ifall man söker nya *vänner* så kan man komma hit att det är *jätte fint* här... ahh... och det är *ingen förort* som man till exempel inte kommer våga gå ut på kvällarna...¹⁷

I hennes beskrivning jämför hon *Alby* med ”stan”¹⁸, hon argumenterar för att alla får *vara sig*

¹⁷ Se bilaga 9.1.5 Sandra

¹⁸ ”Stan” är ett uttryck för Stockholmsområdet som geografiskt ligger innanför tullarna.

själva i *Alby*, till skillnad från i stan, där man enligt hennes resonemang måste klä upp sig. I *Alby* kan man däremot ha på sig vad man vill utan att någon bryr sig. Sedan jämför hon *Alby* med *förorten*. I *förorten* vågar man inte gå ut, där är man rädd för att bli *skjuten*, *mördad* eller *våldtagen*. I *Alby* behöver man däremot inte oroa sig för dessa händelser.

Nyckel ord: Förort

Inte våga gå ut, knivhuggen, skjuta mig, våldtagen, Bredäng, Fittja, Skäris¹⁹, inte bry sig, ungdomarna, kriminella, skiter i.

Sandra kopplar begreppet *förort* till negativa konnotationer. I *förorten* vågar man inte gå ut, man blir *skjuten* och *kriminalitet* förekommer. Dock förskjuter hon begreppet *förort* till platserna Bredäng, Fittja och Skärholmen. I hennes världsbild är *Alby* inte en *förort* med dess negativa konnotationer. I likhet till Molinas arbete om ungdomar identitet och motstånd som nämns i kapitel 1.1.2 *Älskat och föraktat* använder hon samma mönster för att stigmatisera andra områden än sitt eget. I hennes analys om varför dessa negativa begrepp står i relation till *förorten* så argumenterar hon för att det beror på att det inte finns folk som *bryr sig* där. I *Alby* finns det till exempel människor som bryr sig om att ungdomarna ska göra något om kvällarna så att de inte ska bli *kriminella*. I andra förorter menar hon att det kanske beror på att föräldrarna inte har tid att *hjälpa* sina barn och det är därför som de *hänger ute* och blir påverkade av andra vänner och därmed försöker anpassa sig till dem. En alternativ tolkning av hennes beskrivningar skulle kunna ligga i hennes anknytning till fritidsgården och detta kan vara något som överförts av andra fritidsledares diskurser.

5.2 Analys ur ett postkolonialt perspektiv

Två av ungdomarna börjar beskriva *Alby* med begreppet *förort* men ångrar sig snabbt. Alex går in i ett försvarstal för att förklara att *Alby* inte är en förort i den stigmatiserade bemärkelsen som *förorten* brukar beskrivas. Han inser att det finns de som har en stigmatiserad bild av kopplingen invandrare-förort, därför överöser han det med positiva begrepp. Sandra ångrar sig efter att hon använt begreppet *förort*, fnittrar sedan och fortsätter med att säga att: ”*Alby* inte är *kriminalitet*”, ”*Alby* är inte en *förort*” och reder sedan ut i

¹⁹ Slang för orten Skärholmen

intervjun olika exempel på varför Alby är ”bra”. Båda ungdomarna försöker göra motstånd mot den rådande stigmatiserade bilden genom språkliga strategier, de försöker skapa alternativa bilder av sitt område. Dock sker detta i en negation till den rådande bilden. Denna strategi betingas av ett slags *double-bind*, vilket Michael Azar beskriver i förordet till *Svart hud, vita masker* (2011):

Man kan också tala om det i termer av ett slags double-bind: upproret mot makten – mot den rådande samhällsordningen eller den dominerande ideologin binder redan vid utgångspunkten den uppriske i ett djupt beroende förhållande eftersom det är just makten som har instiftat själva villkoren för revolten [...] Den marginalisering som utgör revoltens orsak fortplantar sig paradoxalt nog in i revoltens egen programförklaring och reproducerar på så sätt den rådande ordningens exklusionslogik. Eller mer exakt: det är ändå i sista hand herren som tvingar en att adoptera just dessa *andra* vapen, just detta *andra* språk. Även den bestämda alteritetens strategi är ett påtvingat val. (Fanon 2011:8)

Lukas låter både negativa och positiva beskrivningar av sitt område stå i relation till varandra, dialektiskt, men han upprättar även en relation mellan den negativa bilden och ett *vägval*. ”Det är upp till en själv att välja rätt”, här anammar han den nyliberala diskursen om att: ”vill man tillräckligt så lyckas man”, (varigenom den som inte lyckas har sig själv att skylla). Denna tankestruktur utgår från diskursen om individens ofrånkomliga ansvar för sitt eget livsöde. På detta sätt frångår man ett strukturellt perspektiv och fränkänner därigenom samhället dess ansvar för dess strukturella, diskriminerande, exkluderande mönster. Lukas är den ungdomen som tydligast kopplar de negativa begreppen till en diskurs om *Vi och Dem*, där *invandraren* får stå för de negativa handlingarna som begås i *Alby*. Det är *invandraren* som stjälar, som inte följer reglerna och som knivhugger folk. I Lukas redogörelse skulle detta inte ske om *svenskar* bodde i *Alby*. I hans beskrivningar tycks han ha anammat den diskurs som beskyller *invandraren* för förortens problematik.

E: Du sa innan, att det var ”invandrarställe”, vad menar du med det?

L: Ahh... Alltså det är inte många som följer... eh, reglerna här.

E: Att det inte är..?

L: Ahh, det är inte många som följer reglerna här... alltså dåliga saker...

E: Och det är en invandrargrej?

L: Eller... Jaaah, sådär.....

E: Varför tror du att det är så...

L: Man hör... olika... man hör, ser... sådär olika saker som svenskar inte gör i andra ställen

E: Som till exempel?

L: Knivhugger... som de hände senaste tiden. I Albyhöjden, hade svenskar bott här, hade det... jag tror inte det hade hänt så.

E: Inte? varför?

[tystnad]

L: Det är bara så²⁰

Max verkar även ha anammat och internaliserat den stigmatiserade bilden av sitt område genom att varken ifrågasätta eller reflektera över dess betydelse. I hans beskrivningar finns den motsägelsefulla bilden. Alby är roligt, livfullt och bra, det negativa aspekterna sker i relation, utan någon kontradiktion, till att området är *en förort*. En möjlig tolkning till varför Max inte reflekterat kring de motsägelsefulla bilderna kan vara för att han bor både i Masmo och Alby, han kan växla och välja mellan vilka orter som han kan identifiera sig med, därav blir inte det lika angeläget att försvara sig eller förhandla mellan den negativa bilden av Alby.

Vivian har, i likhet med de andra ungdomarna, en fragmenterad bild av *Alby*. Ena stunden kopplar hon begreppet *trygghet* till beskrivningen för att en stund senare koppla in begreppet *våldtäkt* och hon säger att hon *inte vågar gå ut* om kvällarna. Hon kommer på sig själv under intervjun och kan inte förklara sin motsägelse. Vivian är den enda som inte kopplar in begreppet *förort* till sina beskrivningar. Men hennes bild av området är tydligt präglad av hennes mammas bild, det är hon som förmedlat oroligheterna och som funderat på att flytta; bilden förstärks enligt henne även av sådant hon läst i tidningar. Alex talar om politikernas och "de andras" syn på förorten och hur de skyller på *invandrare*. "De förstår inte för att de inte varit här" säger han. Samtidigt menar han att andra människor *hör* och skapat en dålig bild av området från media, han uppger Aftonbladet som exempel. Lukas säger att han *hör*, att han *sett*, saker som inte skulle hända om svenskar bodde här. Som jag tidigare lyft fram med exempel ur Molinas studier om den rasifierade staden i Avsnitt 1.1 Bakgrund, överförs stigma

²⁰ Se bilaga 9.1.1 Lukas

via medier och från mun till mun i form av enskilda människors diskurser. Även Sara Ahmed gör i sin artikel "A Phenomenology of Whiteness" (2007) gällande att verklighetsraster nedärvs, det vill säga överförs till våra kroppar genom historien:

As Fanon's work shows, after all, bodies are shaped by histories of colonialism, which makes the world "white", a world that's is inherited, or which is already given before the point of an individual's arrival. This is the familiar world, the world of whiteness, as a world we know implicitly. Colonialism makes the world "white", which is of course a world "ready" for certain kinds of bodies, as a world that puts certain objects within reach. Bodies remember such histories, even when we forget them. Such histories, we might say, surface on the body, or even shape how bodies surface (see Ahmed 2004a), race then does become a social as well as bodily given, or what we *receive* from others as an inheritance of this history.

Denna relation kan även göras om till de diskurser som vi får överförda av en "vit" rådande verklighet. Den stigmatiserade bilden av *förorten* är en diskurs vi fått överförda av "vita" rådande strukturer genom media, genom diskurser som präntat sig in i våra sinnen och som överförts genom mun till mun till ungdomarnas beskrivningar. Ett annat perspektiv som man skulle kunna se de ärvda diskurserna genom är Foucaults teorier om diskursbegreppet. I hans bemärkelse kan diskursen tolkas som verbala spår som följt med historien eller ett visst sätt att prata på (Foucault 1972:193). Lukas är exempelvis endast tretton år men berättar i sin intervju att han ska flytta från Alby när han ska bli vuxen. Detta resonemang menar han beror att han inte vill att hans framtida barn växa upp i *ghettot*. Att tänka på framtida barn när man endast är tretton tycks som något avlägset men kan i detta fall ses som en naturlig form av argumentation som han med hög sannolikhet fångat upp via vuxna i hans omgivning.

Genom att anamma den "vites beskrivningar"²¹ av sina områden påverkas deras syn på sina bostadsområden och sig själva. Nästan alla ungdomar uttrycker antingen explicit eller implicit att det problematiska i deras områden är kopplade till att det bor många invandrare på platserna. Lukas beskriver i sin intervju att oroligheter inte skulle hända i Alby om svenskar bodde där. Max gör en implicit koppling där han menar att folk som bor i *stan* inte busar, utan att det är något man gör i *förorten*. Alex gör även referenser till svenskhet och invandrare i sina beskrivningar av *förorten*. För honom är *förorten* synonym med *invandrare* och han argumenterar för att han vet att det är därför politikerna ser ner på området, "de tror att alla

²¹ Den "vites beskrivningar" bör här förstås som de "dominerande" eller hegemoniska" beskrivningarna". Jag använder mig här, och i fortsättningen, av de begrepp som Fanon etablerar i *Svart hud, vita masker*.

invandrare är kriminella” säger han. Både Alex och Lukas förstår rösten, som att de härmar någon, när de använder begreppet *invandrare*. Jämförelsen mellan *vi och dem* – diskursen om absoluta skillnader, är ett genomgående tema som kan hittas i nästan alla intervjuerna. När de kopplar in de negativa beskrivningarna av sina områden tycks de göra detta med den vite mannens ögon/perspektiv.

Tydliga friktioner uppkommer mellan den upplevda verkligheten och bilden av förorten som de fått ärva, som internaliserats och färgat av sig på deras diskurser. Dock har alla ungdomarna olika sätt att hantera dessa motsägelsefulla bilder. Förutom en internalisering av ”den andres” blick kan man förstå fenomenet i ljuset av Fanons diskussioner om den hegelianska dialektiken, att människan söker bekräftelse i den andres blick, som Azar beskriver enligt följande:

I den andres blick söker människan ett begär efter henne själv; hon begär detta begär som är den enda möjligheten hon har att bekräfta sig som önskad. Människan eftersträvar att bli erkänd *som människa av en annan människa*. ”Det är på den andre”, skriver Fanon i samma anda ”på dennas erkännande, som hennes mänskliga värde och verklighet beror. Hennes livs mening kondenseras i den andre”. När den andre systematiskt vänder blicken åt ett annat håll är vi utlämnade att identifiera oss med ett bortåt vänt begär, åt en spegel som förnekar oss. (Fanon 2011:11)

6. Sammanfattande slutsatser

Som den tidigare forskningen visat så stämmer det att ungdomarnas världsbild under sådana här omständigheter kan fragmenteras och växla mellan motsägelsefulla diskurser. De flesta kopplade sina områden till *familj*, *trygghet*, att det Alby är *fint*, *det bästa som finns*, med mera. samtidigt som de senare i samtalet kopplade negativa begrepp till beskrivningarna, exempelvis *otrygghet* och att de *vill flytta därifrån*. Dock var det i antalet fler positiva begrepp som dök upp när de pratade om Alby än negativa. En intressant aspekt är att fyra ungdomar kopplade in begreppet *förort* när de började prata om Alby i negativ bemärkelse, likaså när de skulle föra ett försvar mot den negativa bilden.

Att ungdomarnas världsbild och diskurser skulle framstå som motsägelsefulla stämde överens med den tidigare forskningen. Dock var den funktion som begreppet *förort* fyllde något som blev tydligt först efter klusteranalysen. Begreppet fungerade som ett begrepp för att möjliggöra ett mentalt avstånd till stigmat för att därmed skilja isär de motsägelsefulla bilderna av sina bostadsområden. När de talade om *Alby* skedde det ofta genom personliga konnotationer; begreppen som användes låg nära den egna identiteten. Man talade om *familj*, *vänner*, *hem*, och om att *växa upp i Alby*. När de kopplade in begreppet *förort* växlade den bilden, antingen till en form av försvar, där ungdomarna såg sig tvungna att förklara varför *Alby* inte är en förort i den stigmatiserade bemärkelsen som de konnoterar begreppet till; eller som en brygga för att koppla in de andra negativa begreppen till beskrivningarna. Logiken i deras beskrivningar tycktes göra det enklare att tala illa om något som var abstrakt och avlägset. Substansen *Alby*, i Burkes mening (Foss 2004:63), och den egna identiteten ligger mycket närmare än begreppet *förort*. Antingen handlar det om en annan förort, eller om någon annans syn på förorten som de förhåller sig till eller argumenterar mellan.

Ungdomarna förhandlar och växlar mellan de olika bilderna av sitt område genom olika strategier. Alex försöker förflytta och omdefiniera den stigmatiserade bilden av förorten. Lukas förhandlar med sina motsägelsefulla bilder genom att koppla det till vägval, Sandra förskjuter den stigmatiserade bilden till andra förorter än sin egen, Max förhandlar inte lika aktivt mellan de motsägelsefulla bilderna, dock är förskjutningen tydlig mellan den positiva och den negativa bilden genom operationen av begreppet *förort*.

Vivians bild är den mest fragmenterade och den enda som inte har en tydlig språklig strategi för att resonera kring detta. Att Vivian *inte*, likt de övriga informanterna, använder sig av begreppet ”förort” för att navigera mellan hennes levda erfarenheter av Alby och hennes erfarenheter av Alby såsom medial konstruktion, stärker, snarare än motsäger min tes om att

begreppet *förort* opererar som brygga för att skilja mellan de olika bilderna av sin bostadsort. Vivians mycket motsägelsefulla bild av sin bostadsort följer till stor sannolikhet av att hon just inte utvecklat en strategi med vilken hon kan växla mellan olika perspektiv. Vidare visar undersökningen att de flesta ungdomarna internaliserat den negativa bilden av sina områden om att det är *invandraren* som skapar den problematiska verkligheten i deras beskrivningar om platsen. Även en internalisering av diskursen om absoluta skillnader blir tydlig i deras fragment; de tänker i termer av dikotomier och gör ständiga jämförelser med polariserade begrepp som *stan-förorten*, *vi i förorten-svenskarna* och *invandrarna-svenskar*. Den upplevda verkligheten, där de beskriver sitt *Alby*, *sitt hem*, hamnar i friktion mellan den verkligheten som blivit ärvd via andras diskurser om hur platsen "egentligen" är. Självklart går det inte att göra tydliga skiljelinjer eller absoluta riktlinjer i deras strategier, deras beskrivningar präglas av ambivalens. Detta kan återkopplas till det mentala gränslandet där man oscillerar mellan två föreställningar om kulturer eller verkligheter, det kan även förklaras genom begreppet liminalitet som Molina beskriver i den tidigare refererade artikeln "*Identitet, norm och motstånd bland ungdomar i förorten*" (2006):

Begreppet liminalitet (liminality) kan hänvisas till Victor Turner (1969) som syftade på ett rumsligt och tidsmässigt limbo, det vill säga en tröskel eller station i den rituella övergångsprocessen från ett bestämt tillstånd till nästa. Under den liminella perioden är egenskaper hos det rituella subjektet eller, "passagerarens", nödvändigtvis ambivalenta. I Turners spår uppfattar Zukin (1991) också rummet som både socialt konstruerat och socialt strukturerat. Genom olika metaforer analyserar hon relationen mellan ekonomisk makt och kulturell representation – rummet struktureras också metaforiskt. I Exemplet Gottsunda flyttas de inre gränserna ständigt i invånarnas diskurser. detta ställer människorna i flytande positioner och skapar en ambivalent identifikation med bostadsområdet. (Molina 2005:189)

Dock kan man urskilja en fördelning och växling i deras resonemang när de inför begreppet *förort*. Det är just detta nyckelbegrepp som tycks vara laddat med alla de stigmatiserade föreställningar som påverkas ungdomarnas beskrivningar av området och det tycks vara via denna som *den andres* bild dyker upp och intar deras beskrivningar. Vivian, är som tidigare nämnts, den enda av de fem ungdomarna som inte använder sig av det begreppet. Hennes bild är därav den mest motsägelsefulla i den bemärkelsen att hon upplever motsägelsen mellan den upplevda och den ärvda diskursen utan att kunna förklara den. Trots detta är hon den enda som inte rationaliserar de negativa aspekterna av sitt bostadsområde genom att argumentera för att det är på grund av *invandrarna*, hon gör inte heller några jämförelser med "*stan*".

Ungdomarna skapar retoriskt svängrum, eller utrymme, genom att växla mellan perspektiv. Det som till en början framträder endast som kontradiktioner är också ett sätt att forma ett handlingsutrymme.

7. Diskussion

James West säger att ”trots att många diskurser inte fokuserar på makt som en övergripande topik, så interagerar *alla* diskurser inom relationer av makt” (West i Nakayama och Krizek 1996:304). Fanon skriver i sin bok *Svart hud, vita masker* att ”den som äger språket äger också den värld som uttrycks och förutsätts via språket” (Fanon 2011:34). Den som äger språket eller tolkningsföreträdet av en viss verklighet äger alltså makt över denna.

De stigmatiserade platserna, förorterna, har inte i bokstavlig bemärkelse varit koloniserade. Dock finns det många paralleller i de diskursiva mekanismerna med de koloniala strukturerna. Man refererar, som tidigare nämnt i avsnitt 1.1 Bakgrund, till den andre som ett problem; avvikande från den svenska ”vita” normen. Den rasifierade svensken, *invandraren*, måste anpassa sig till det svenska samhället. Diskursen om de absoluta, *vi och dem*, finns djupt inpräntad i media, i våra sinnen och i vårt vardagliga språkbruk. Enligt Burkes teorier är det ofrånkomligt att kategorisera och skapa delning genom att ta avstånd från något för att därav kunna skapa identifikation med något annat (Burke 1969). Dock ska man vara kritiskt när detta för med sig negativa konsekvenser för vårt vardagliga liv. Det tycks vara via dessa diskursiva strategier som makt och ett slags symboliskt våld utövas mot dessa stigmatiserade områden:

Whereas in the past, imperialism was about controlling the native by colonizing her/him territorially, now imperialism is more about subjugating “the native” by colonizing him/her discursively. (Shome 2008:593)

Diskursen om absoluta skillnader samt diskursen som stigmatiserar *den andre* som avvikande från den svenska kulturen verkar vara den diskursiva ramen som upprätthåller den vita dominansen och opererar strategiskt; som i sin tur överförs och påverkar ungdomarna som bebor dessa stigmatiserade platser. ”Vithetens” position sätter ramarna, trots att den kan uppfattas som ”osynlig”. Vitheten utgör ”normen” som påverkar vårt vardagliga liv. Fanon talar om fenomenet där vi anammar kolonistatörens språkbruk:

När den koloniserade börjar beskriva sig själv med dennes blick övertar han på samma gång kolonistans begär. Även den koloniserade upphör att begära sig själv och börjar istället en flykt från sitt tidigare jag för att bli erkänd av herren (Fanon 2011:12).

Det är ett problem när ungdomarna anammar den stigmatiserande diskursen eftersom det då kan instifta ett mindervärdeskomplex, enligt Fanons beskrivningar, som kan komma att skada den egna självbilden. Enligt Molina i artikeln "Identitet, norm och motstånd bland ungdomar i förorten" i *Bortom etnicitet: festskrift till Aleksandra Ålund* (2006) diskriminerar samhället ungdomarna redan dem i tre dimensioner: "de diskrimineras redan för att vara ungdomar, sedan för att de har en 'onormal', avvikande etnisk tillhörighet till normen och slutligen för att de befinner på platser som redan är stigmatiserade och diskriminerade som annorlunda och farliga" Klass kön och etnicitet interagerar och påverkar ungdomarna på ett intersektionellt plan (de los Reyes & Mulinari 2005) Om de internaliserar den stigmatiserade bilden av sig själva kommer möjligheterna till att frigöra sig från det mentala förtrycket bli svårare. Jag är medveten om att jag som forskare startat processer hos ungdomarna genom att ha intervjuat dem. De har genom frågorna som ställts, startat processer där de behövt reflektera och analysera bilderna av deras bostadsort. Vivian upplevde exempelvis en förvirring under intervjuens gång när hon inte lyckades förhandla mellan den upplevda bilden och den mediala/diskursiva. Alex utvecklade istället sina tankar under intervjuens gång när han argumenterade för att politiker och media haft en skev bild av sitt område. Jag ser dock inte detta som något negativt i sig. Möjligheten att frigöra sig från ett förtryck blir större när man blir medveten om denna. Det är genom att förstå förtrycket som vi kan dekonstruera den. Denna tanke kan ses i relation till Paulo Freires idéer i sin bok *Pedagogy of the oppressed* (2005). Freire talar också om internalisering och argumenterar för att människan endast kan bli fri från sitt förtryck när denna blir medveten om de strukturer som upprätthåller dessa. Frigörelsen kan bland annat genomföras utifrån dialog och uppmuntran till kritiskt tänkande:

Finally, true dialogue cannot exist unless the dialoguers engage in critical thinking—thinking which discerns an indivisible solidarity between the world and the people and admits of no dichotomy between them—thinking which perceives reality as process, as transformation, rather than as a static entity—thinking which does not separate itself from action, but constantly immerses itself in temporality without fear of the risks involved. Critical thinking contrasts with naive thinking, which sees "historical time as a weight, a stratification of the acquisitions and

experiences of the past," from which the present should emerge normalized and "well-behaved." For the naive thinker, the important thing is accommodation to this normalized "today." For the critic, the important thing is the continuing transformation of reality, in behalf of the continuing humanization of men. (Freire 2005:92)

Något som framkom tydligt i intervjuerna var att flera av ungdomarna reagerade och reflekterade kring tankar om att lämna Alby. Några problematiserade och reflekterade kring deras framtid i Alby: skulle de bo kvar i framtiden eller inte? En av ungdomarna berörde temat om att flytta som centralt och aktuellt, då hennes mamma redan funderade på att lämna Alby på grund av den upplevda otryggheten. Med detta som bakgrund skulle man kunnat fördjupa analysen med ytterligare ett nyckelbegrepp som skulle kunna undersöka dessa aspekter och genom detta granskat hur diskursen om att *flytta* påverkat ungdomarnas förhållningssätt till sin bostadsort i relation till identitet. Måste man flytta för att lyckas? Hur förhåller man sig till att lämna en plats som man egentligen trivs i men som på grund av den mediala/diskursiva bilden tilldelas lågt status? Man skulle även kunnat fördjupa analysen av materialet genom att tillämpa statusläran. Hur och på vilken nivå försvarar man sitt område? Nekar man totalt till den negativa bilden? Erkänner man problematiken men försöker man istället att ge förklaringar till den? Dessa är frågor som kunde ha undersökts om man valt alternativa retoriska analys metoder eller breddat den befintliga klusteranalysen med ytterligare nyckelbegrepp.

Det är av vikt att förstå att händelserna som vissa ungdomar refererar till i sina beskrivningar är sanna. Det är naivt att romantisera dessa områden och blunda för problematiken, dock är det ett problem att stigma reproducerar tankemönster som missriktar logiken till lösningarna. Istället för att rikta kritiken gentemot den rådande makten som skapat de mönster och mekanismer som påverkat dessa områden negativt, skapas istället ett självförakt som breder ut ett dunkel i analyser och reflektioner som till exempel skulle kunna riktas mot ett ifrågasättande av fördelning mellan makt och resurser eller att granska den strukturella rasismen.

”Förorten” är dock en retorisk konstruktion. Stigma är inte statiska, i den bemärkelsen att den inte är essentialistisk utan det går att dekonstruera bilden och skapa nya tolkningar och beskrivningar av platsen, vilket denna retoriska manöver vittnar om. Genom att införa en kombination av ett postkolonialt perspektiv och retorisk analys i dekonstruktionen av bilden om förorten kan man hitta nya vägar, nya perspektiv att konstruera om bilden och däri skapa nya strategier för att frigöra sig från det diskursiva förtrycket.

The postcolonial individual is thus cultureless (as we normally perceive culture), and yet cultured because she or he exists in a culture of borderlands (Anzaldua, 1987). It is this that bestows on the postcolonial subject's position a unique ambivalence. I emphasize this ambivalence not to delineate it as a weakness. Rather, this ambivalence is what makes the postcolonial perspective so significant in deconstructing grand cultural master narratives. being a part of two or more cultures, and yet not belonging to either one, the postcolonial subject is equipped to see that national and cultural identities cannot be essentialized, that they are protean, that they cross borders, and that they are transnational. (Shome 2008:595)

Att infinna sig i ett mentalt gränsland kan istället för att anses som en svaghet ses som en styrka. Som Michael Azar sammanfattar i förordet till Fanons *Svart hud vita masker*; ”Detta ständiga ’både-och’ bildar ett slags tredje rum som Herren inte förutsatt; en position som talar med kluven tunga på flera språk samtidigt och som behärskar såväl våldet som diplomatin som dialogen (Fanon 2011:23).

8. Litteraturförteckning

Molinas, Irene (1997) *Stadens Rasifiering – Etnisk boendesegregation i folkhemmet* Uppsala, Uppsala Universitet

Motturi, Aleksander (2007) *Etnotism – En essä om mångkultur, tystnad och begär efter mening* Glänta Produktion

Ericsson, Urban, Molina, Irene & Per-Markku Ristilamm (2000) *Miljonprogrammen och Media – Föreställningar om människor och förorter* Berlings Skogs AB, Trelleborg

Molina, Irene. (2006): ”Identitet, norm och motstånd bland ungdomar i förorten” i Mulinari, D & Rätzl, N (red) *Bortom etnicitet: festskrift till Aleksandra Ålund*. (1a rev. Uppl.). Boréa Bokförlag

Sernhede, Ove & Johansson, Thomas (2001) *Identitetens omvandlingar: magdans, hemlöshet, black metal* Göteborg Daidalos

Burke, Kenneth (1969) *A Rhetoric of Motives* University California Press, California.

Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun* Lund, Studentlitteratur

José Luis Ramírez (2002) *Har retorik med dóxa att göra?* Rhetorica Scandinavica Nr. 22/Juni 2002, sid: 29 – 42.

Berglez, Peter & Olausson, Ulrika (red) (2009) *Mediesamhället – Centrala begrepp*. Lund, Studentlitteratur

Mouffe, Chantal (1995) *Democratic Politics and the Question of Identity (ed.) Dimensions of radical Democracy. Pluralism, Citizenship, Community* London, Verso

Foss, Sonja (2004) *Rhetorical Criticism – Exploration and practice* Illinois Waveland Press

Jürgen, Osterhammel & Petersson, Neils (2003) *Globalization – a Shortstory* Princeton University Press

Antje Lann Hornscheidt (2010) *Finns det någonting som en svensk kolonialstil* Publicerad i Tidskriften Folkmålsstudier Nummer 48/2010

SOU 2005:41, de los Reyes, Paulina & Kamali, Masoud red. Bortom Vi och Dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering.

Ahmed, Sara (2007) *A Phenomenology of Whiteness* publicerad i *Feminist Theory* vol 8:2

Nduka-Agwu, Adibeli & Hornscheidt, Antje Lann (2010) *Rassismus auf gut deutsch. Ein Kritisches Nachschlagewerk zu rassistischen Sprachhandlungen* Frankfurt/Main, Brandes & Apsel.

Perelman, Chaïm *Retorikens imperium* (2013) Ödåkra, retorikförlaget

Miles, Robert & Brown, Malcolm (2003) *Racism* New York, Routledge

Said, Edward W. *Orientalism* (2003) Penguin Classics

Nakayama, Thomas K. & Krizek, Robert L. (1995) "Whiteness: A Strategic Rhetoric" i *Quarterly Journal of Speech* 81

Lindqvist Grinde, Janne (2008) *Klassisk retorik för vår tid* Lund: Studentlitteratur.

Shome, Raka (2008) "Postcolonial interventions in the Rhetorical Canon: An 'other' view" i *Contemporary Rhetorical Theory: A Reader* Guilford Press

Fanon, Frantz (2011) *Svart hud vita masker* Andra upplagan Göteborg, Daidalos

Orbes, Mark P. (1998) *Constructing co-cultural theory. An explication of culture, power, and communication*. California, Sage publications.

Van Mannen, M. (1990) *Researching lived experience: human science for action sensitive pedagogy*. Ontario, Kanada, State University of New York Press.

Foss, K.A & Foss, S.K. (1994) "Personal experience as evidence in feminist scholarship" i *Western journal of communication*

Foucault (1972) *The Archeology of Knowledge*. London: Tavistock

CODEX (2014) *forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* Vetenskapsrådet Tryck: Elanders Gotab

Mulinari, Diana & de los Reyes, Paulina (2005) *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* Stockholm, Liber

Bredström, Anna (2005) *Rasism, kön och sexualitet: en intervjustudie* Stockholm, Statens Folkhälsoinstitut

10. Bilagor

Transkriberingar

Lukas, 13 år

E: Kan du berätta lite om dig själv?

L: Jag heter Lukas, jag är 13 år, jag bor i Alby, jag gillar fotboll och lite skolan.

E: Och lite skolan?

L: Sådär. Det är jobbigt.

E: Varför är det jobbigt?

L: Läxorna och vakna tidigt eftersom att min skola ligger i Sätra och jag bor i Norsborg.

E: Bor du i Norsborg? Du sa ju att du bodde i Alby.

L: Jag bor, alltså, jag bor så länge hos min syrra i Norsborg så länge tills dom renoverar vårt hus i Alby.

E: Aha, ja... Vart i Alby bor ni?

L: Lagfartsvägen.

E: Är det...?

L: Där [Pekar] höghusen.

E: Vad är det dom renoverar?

L: Hela huset, köket och sånt där, hela huset.

E: Vad tycker du om att du bor i Norsborg?

L: Inget speciellt.

E: Om du skulle säga något som är typiskt dig?

L: Ehh..., Busig kanske, jag vet inte.

E: Hur skulle dina kompisar beskriva dig?

L: Ehhh... Det beror på alla har olika åsikter, kanske rolig, jobbig, snäll, roliga. Ahh, jag vet inte.

E: Kan du berätta lite mer om Alby?

L: Jag föddes i Alby, jag älskar stället. Det är roligt. Fint.

E: Vad är det du älskar med Alby?

L: Jag föddes här, det är därför. Det är som hemmaplan.

E: Hur menar du hemmaplan?

L: Alltså, det är där jag är aktiv och softar o såna här saker.

E: Okej, så du känner dig hemma?

L: Ja, exakt.

E: Vad är typiskt Alby?

[tystnad, tänker]

L: Kommer inte på något.

E: Vad tycker du om att ha växt upp i Alby?

L: Jag är stolt. [paus] Jag är härifrån och jag gillar det jätte mycket.

E: Varför är du stolt?

L: Alltså, det är typ, det är typ, som att... om man föds på ett ställe som man gillar. Man måste gilla det, det är där man är född. Man kan inte tacka nej till sina kompisar som man lärt känna hela livet. Man kan inte bara flytta, det är ett minne.

E: Varför kan man inte flytta?

L: Alltså man kan flytta, men man kommer sakna sina barndomsminnen, alla... man vill ha kvar dom kanske, med sina kompisar.

E: Skulle du kunna tänka dig att flytta någon gång?

L: Kanske när jag är vuxen, med mina barn.

E :Varför?

L: Det är sådär Ghetto.

E: Är det ghetto, vart? Här?

L: Typ ja, det är ghetto här, mina barn ska inte bli dåliga.

E: på vilket sätt är det Ghetto?

L: Ah, För många invandrare. [gör till rösten]

E: Du sa att du inte ville att dina barn skulle växa upp dåligt? Eller hur?

L: Ah...

E: Men... du gillar att växa upp här?

L: Jag gillar. Men säkert inte mina barn. Dom kan gå olika vägar än mig. Vissa personer har liksom gått... dåliga vägar.

E: Kan du beskriva dåliga vägar?

L: Alltså till exempel som... som... göra dåliga saker helt enkelt. alltså att man stjälar saker, och vissa stjälar inte, fast dom har valt att inte ta såna vägar. Vissa stjälar, och du vet, röker på. Såna dåliga saker.

E: Och du vill inte att dina barn ska göra såna saker?

L: Dom kanske gör det, går dåliga vägar. Men dom kommer säkert inte berätta det.

E: Du sa innan, att det var invandrar ställe... vad menar du med det?

L: Alltså det är inte många som följer reglerna här.

E: Att det inte är?

L: Ahh, det är inte många som följer reglerna här... alltså dåliga saker.

E: Och det är en invandrar grej?

L: Eller, jaa sådär.

E: Varför tror du att det är så?

L: Man hör olika. Man hör, ser... sådär olika saker som svenskar inte gör i andra ställen

E: Som till exempel?

L: Knivhugger. Som de hände senaste tiden. I Albyhöjden, hade svenskar bott här, hade det... jag tror inte det hade hänt så.

E: Inte? Varför?

[tystnad]

L: Det är bara så.

E: Ok... Vart får du höra om grejerna?

L: Vadå?

E: Alltså till exempel att du hörde att de var någon som knivhögg någon. Vart hörde du det?

L: Det går rykten, och jag såg det. Jag gick upp o såg.

E: Du såg?

L: Nej jag såg, efteråt.

E: Okej, så du både gillar och inte gillar Alby?

L: Ah exakt, jag gillar, men jag tycker att jag tagit en bättre väg än dom andra.

E: Hur tror du att det har påverkat dig att ha växt upp i Alby?

L: Påverkar mig? sådär? Ibland, tar man den dåliga vägen, och sen väljer man om... eh... jag vet inte...

E: Hur har det påverkat dig som person? har det påverkat vem du är?

[tystnad]

L: Nääej, både och. Alltså vissa kompisar säger, kom vi gör det här, fast det är dåliga saker... sen jag gör det... sen tänker man efter att det är en dålig sak, sen slutar man göra det. Så det påverkar mig både och.

E: Så dina vänner som bor området påverkar dig?

L: Lite, ja, om man inte gör det så är man en bangare.

E: så det är mycket press?

L: Ahh...

E: Men hur tror du att... ehm... hade du varit annorlunda som person?

L: Om jag hade växt upp på en annan plats? Kanske, kanske inte... man vet inte förrän det händer.

E: Om du skulle beskriva Alby för en främling, hur skulle du göra då?

L: Jag skulle ta bort dom dåliga sakerna och ta fram dom bra sakerna med Alby. Det är fint, trevligt.

E: Varför skulle du göra det?

L: För jag vill att fler invånare ska bo i Alby och vara stolta. Dom ska gömma. Dom ska gömma bort alla dåliga sakerna, dom ska ta fram dom bra sakerna i Alby.

E: Så att man ska kunna va stolt?

L: Mm...

E: Vad är du stolt över?

L: Att jag bor här.

Alex, 15 år

E: Berätta lite om dig själv.

A: Jag heter Alexander, 15 år, bor i Alby. Hjälper ungdomar, typ som högra hand för personalen. Går i nian och jag gillar att umgås med kompisar. Ah det är det jag kan berätta om. Jag är en ganska rolig kille också.

E: Hur skulle dina kompisar beskriva dig?

A: Eh... Rolig person, snäll och hjälpsam person. Ja, någon att va med, en jätte rolig kille att va med.

E: Vad skulle du säga är typiskt dig?

A: Skola, komma tillbaka, käk, spela lite på datorn. Ut till fritidsgården, jobba eller vara ute med mina kompisar, kanske plugga lite om det behövs.

E: Du sa att du bodde i Alby.

A: Ja

E: Hur länge har du bott i Alby?

A: Kanske sex eller sju år.

E: Vart bodde du innan?

A: Hallunda... ehh tror det var Fittja, sen Hallunda...

E: Men det har alltid varit Norra Botkyrka?

A: Ja exakt.

E: Kan du berätta lite mer om Alby?

A: Alby är en plats som man kallar förorten men folk tar alltid det på ett dåligt sätt för att det är många... invandrare [betonar eller gör till rösten]. Och med det menar man att vi är en stor familj, det är både höjden och typ det vi kallar där nere, dalen. Vi är en stor familj faktiskt, där man bor alla känner varandra och. ja, det är peace mellan oss. Alltså alla umgås med varandra, det är inget hat mot... ingen har hat. Typ det finns inget dalen mot höjden. Vi är tillsammans. Vi är exakt som en stor familj. Bara att det är, ehh... en ort, så kan man säga. många som kommer från samma länder, det är många familjer, släktingar o såna grejer. Ganska... fint ställe.

E: Du sa innan, det här är vad man kallar med förort. Vad menar du med förort?

A: Jag menar inte dåliga saker... jag menar med förorten, att det är många som kommer från samma länder och det är så vad man brukar kallar förort... en vanlig ort kanske, där det är svenskar. För det är Sverige... och där det är svenskar, det är en vanlig ort... det heter ju ort för att det är ett ställe... men förorten då det betyder... de är typ mest folk som kommer från andra länder men det finns folk som bott här länge o så men om de har andra bakgrunder o såna grejer... så man brukar ju ha det som en familj här för när de är andra som kommer från

andra länder så brukar man ha det som i deras länder... så man kanske... så man kan säga... så ni inte tar de på fel sätt...

E: Ne, jag tar det inte på något sätt... så du kopplar förort med att det finns jätte många olika människor med olika bakgrunder.

A: Exakt.

E: Vad tycker du om att ha växt upp i Alby?

A: Måste typ ha vart en av dom bästa grejerna i livet. Det är typ det bästa. Samma kompisar sen jag var liten. Samma schema kan man säga, sen man var liten. Jag kommer bo här tills jag blir äldre också. Får se hur de blir.

E: Varför säger du att du kommer o bo här när du blir äldre?

A: Jag är ju uppväxt här o jag har ju varit här sen jag var liten, jag vill att mitt liv ska vara som innan. Jag kanske inte bor här när jag ska flytta ut o plugga men annars jag kommer bo här.

E: Vad har du tänkt dig själv i framtiden? Vart ser du dig själv om tio år?

A: Jag ser mig själv i USA o pluggar, har en fru eller en tjej. sen flyttar ditt med några kompisar som har bott här i Alby också. Sen *college life* kan man säga.

E: Varför vill du bo i USA?

A: Det är ganska nice land, dom har lite bättre system, alltså inte bättre system som där man bor men det är mer frivilligt där, mer öppet kan man säga, man har aldrig tråkigt där. USA är USA, det är det.

E: Har du tråkigt här i Alby?

A: Nej man har inte tråkigt här men alltså Stockholm, Sverige har inte det som andra länder har, man kan inte, om man kollat på USA så är Sverige... Sverige är... alla är själviska kan man säga. USA de är lite mer folk, bättre folk. Det är lite mer öppet, finare ställe o sånt. men Sverige kommer alltid vara bra om man kollar på skatter o politiker och grejer o såna saker.

E: Om du skulle beskriva Alby för någon som inte är härifrån?

A: Skulle börja med att säga att det är ett bra ställe. Du skulle kunna trivas här om du bor här och det är ingenting du förväntar dig för... snällhet... o såna grejer. Du kommer aldrig ångra dig att du bor här eller kommer hit, eller, alltså på ett bra sätt.

E: När jag frågade dig, hur du menade med förort så sa du så att jag inte skulle tro att du menade något annat... vad trodde du att jag skulle ta det som?

A: Det finns ju mycket dåliga grejer som händer här, mord o såna grejer kan man säga. Folk bråkar o sånt, det är... och om man frågar politiker, vad är Alby, så tar dom alltid det som ett dumt sät... ahh "förorten". Och när man frågar dom förorten så menar dom alla invandrare som är samlade på ett ställe och gör brott o såna grejer. Men så är det inte och jag bor ju här själv och jag vet hur det går, det är bara det att... dom har aldrig fått chansen att bo här i en förort som dom kallar det. Så dom vet inte hur man lever här. Så dom tar det alltid som ett dumt sätt när man säger "förort" bara för att det inte finns svenskar. Det finns ju svenskar o dom är splittrade här jag bor ju själv i radhusen och det finns många svenskar där och dom tycker absolut att de här är en av dom bästa ställen att bo i Stockholm.

E: Så du tror att politikerna tror att det är dåligt här.

A: Mm... Dom förstår inte.

E: För att dom inte är härifrån.

A: Mm... Ja.

E: Har du varit i andra förorter?

A: Ja.

E: Vad tycker du om?

A: Det är typ samma men dom har kanske inte samma relation som vi har. Men det är exakt samma sak, som en stor familj.

E: Okej, är det något du skulle vilja lägga till?

A: Jag skulle vilja säga att ni inte behöver oroa er om ni ska komma till Alby, det är ganska nice ställe.

E: Tror du det är många som oroar sig för att komma hit?

A: Ja, jag tror det är ganska många faktiskt. Men dom måste testa. Inget dåligt kommer hända dom.

E: Varför tror du att det är så många som är oroliga?

A: För att vi brukar ju vara med mycket på Aftonbladet när de händer dåliga grejer. Dom tror att det här är ett dåligt ställe. Men dom förstår inte att problemen kommer från andra ställen hitåt. Som vi försöker bara undvika.

E: Vart tror du att problemen kommer ifrån?

A: Till exempel om folk säger, om en förort i Stockholm säger, vi är bättre än er... folk tar det på ett dåligt sätt, så det brukar alltid bli bråk o såna grejer. Men det har aldrig hänt att vi själva bråkar med varandra det kanske har hänt någon gång men ahh...

E: Hur har det påverkat dig som person att ha vuxit upp i Alby?

A: Jag tror att jag skulle vara mycket lugnare, på ett annat sätt. Jag kanske bara skulle vara hemma sitta o inte göra något. Hade jag inte bott här hade jag varit mycket lugnare. När jag flyttade hit, man har alltid roligare... jag menar inte roligare, på att det är dumt. Jag skulle ha mycket bättre liv om ja bott här än om jag bott på ett lugnt ställe, eller på ett ställe där det inte finns nå uppmärksamhet, där det bara är tyst... typ som ett villaområde. Jag bor i ett radhusområde men det finns liv där... alltså folk... fortfarande dom är sociala mer än på ett villaområde. Det är bra att bo i såna ställen så man har bättre liv.

E: Så du anser dig vara en roligare person för att du bor här?

A: Ah exakt.

Vivian, 13 år

E: Kan du berätta lite om du själv?

V: Jag heter Vivian, jag är 14 år gammal, jag bor här i Alby uppe i Tingsvägen Jag har en storasyster och jag har en hund jag går i Grindtorpsskolan.

E: Hur länge har du bott i Alby?

V: Sen jag var fyra.

E: Kan du berätta lite om Alby?

V: Okej... Hur menar du?

E: Berätta vad du tänker när du tänker Alby.

V: När jag tänker Alby det är såhär, alltså... Jag gillar mest uppe i höjden, alltså, ah jag gillar att hänga nere i Alby för det finns en fritidsgård som jag gillar att hänga mycket i. Men uppe i höjden så går jag i skolan och det är där som det mesta händer för mig.

E: Så du gillar Alby och det är uppdelat i två områden.

V: Ja

E: Vad skulle du säga är sådär typiskt Alby?

V: Alby fritidsgård, alltså för mig, det är typiskt.

E: Du sa att du bott här sen du var fyra, vad tycker du om att vara uppväxt i Alby?

V: Alltså det har hänt mycket i sådär. Våldtäkt och sådär, men mest det är okej. Många vänner, många som jag trivs med.

E: Vad menar du att det hänt mycket?

V: Alltså min mamma hon säger hon vill flytta, men samtidigt inte för hon säger att vi e uppväxta här, hon vill inte ta oss härifrån och så, för att vi trivs jätte mycket... det är typ som vårt hem. Det är det. Men samtidigt så har folk blivit mördade och det. Så hon vet inte hur hon ska tänka.

E: Så det är både dåligt och bra?

V: Mm... och hon tycker om skolorna och det och hon tycker det är fint

E: Och vad tycker du?

V : Jag tycker så också, fast det är dåligt med det där att det händer många dåliga grejer.

E: Hur tror du att det påverkar dig att vara uppväxt i Alby?

V: Jag förstår inte vad du menar...

E: Ehh... hur påverkar, förstår du påverkar?

V: Mm...

E: Hur påverkar det dig som person, att vara uppväxt i Alby? skulle du vara annorlunda någon annanstans?

V: Om jag skulle flytta nu?

E: Hmm... om du inte... tänk... eller ahh...

V: Om jag skulle flytta nu? Alltså jag tror, det skulle inte vara exakt likadant som i Alby. För jag känner ju många typ när jag går jag kan hälsa. Alltså jag känner mig trygg. Om jag skulle flytta så skulle det bli sådär... som början. Att börja om och det skulle vara svårt att göra det.

E: Du säger att du känner dig trygg här, vad är det som får dig att känna dig trygg?

V: Genom att jag känner många... och jag känner till vägar och sånt. Så det känns inte som att, vad gör jag, du vet.

E: Och du sa innan att det händer mycket grejer, men du känner dig trygg? påverkar det dig på något sätt?

V: Alltså det kan vara så att på kvällarna, så vågar jag inte gå själv, de e så...

E: Var ser du dig själv i framtiden?

V: Vad jag vill bli? eller vart jag vill bo?

E: Vart du vill vara, vart du är...

V: Jag vill stanna i Sverige, men jag är inte sådär helt säker att jag vill stanna här i Alby, alltså jag vill vara här lite till

E: Varför är du inte helt säker?

V: Alltså om det fortsätter så som de gör att det blir såhär våldtäkt, att det mördas någon... eller jag vet inte... då jag vill inte att mina barn ska växa upp såhär alltså så.

E: Hur tycker du det har varit för dig att växa upp här?

V: Alltså jag har sen jag var liten, har jag typ så här vetat att det händer sånt, men det har aldrig hänt min familj och så, men sen när jag började läsa i tidningarna.

E: Har det påverkat dig att du ser det på tidningarna?

V: Alltså jag känner ju mig otrygg då, men samtidigt alltså jag känner mig trygg... alltså...

E: Alltså jag fattar grejen, det är samma sak för mig... man känner alla så man känner sig trygg men samtidigt så hör man mycket på annat håll så...

V: Exakt det gör att man blir sådär orolig.

E: Man är liksom delad...

V: Mm...

E: Vart skulle du vilja bo då?

V: Alltså jag vet inte, jag har inte tänkt på det än.

E: Om du tänker... Vad har du tänkt att du jobbar med eller gör i framtiden?

V: Jag vill vara en sån där, intervjuare som åker runt i världen...

E: En journalist?

V: En sån där som intervjuar artister.

E: Ahaa... coolt

Max, 13 år

E: Okej, så jag kommer att ställa lite frågor... du heter..?

M: Max.

E: Och hur gammal är du?

M: Jag är 13.

E: Kan du berätta lite om dig själv?

M: Ah, som sagt jag heter Max, jag bor i Alby och Masmo. I Masmo så bor jag där nere vid radhusen. Min hobby är typ att spela fotboll och typ spela Ps3.

E: Vart bor du i Alby, när du är i Alby?

M: Där nere vid radhusen?

E: Och i Masmo också?

M: Eh... Nej... i Masmo bor jag i lägenhet

E: Ahaa... okej jag uppfatta de fel. Vilken plats är mest hemma?

M: Båda, men om man ska snacka om vänner så är det Alby.

E: Är det okej om jag ställer frågor utifrån Alby då?

M: Mmm.

E: Kan du berätta lite om Alby?

M: Alby, i Alby känner jag mig trygg o sådär för jag känner ju alla. Jag vet hur dom är och sådär... det funkar bra med alla... och det finns en fritidsgård där jag känner mig trygg i. Man kan va där nästan när som helst, eller ahh det beror på när dom har öppet o så... o man kan spela biljard och så... det är roligt.

E: Okej, vad är typiskt Alby om du skulle få säga det?

M: Fotboll.

E: Har du vuxit upp i Alby? Har du alltid bott i Alby och Masmo?

M: Nee... Jag har bott i Masmo länge och i Alby också ganska länge, två och ett halvt år har jag bott här men innan så bodde jag i en annan stad.. I Gävle är jag född.

E: Hur var det att växa upp i Gävle då?

M: I Gävle det är lite sådär mer konstigare... mer svenskar sådär, det är mycket mindre där. det finns inte så mycket att göra, men här det finns mer att göra.

E: Och om du jämför Masmo och Alby då?

M: Masmo, det är ganska dött ställe. Alby det är sådär alltid något som händer.

E: Vad är det som händer?

M: Det är alltid folk som spelar, går runt, har roligt sådär... I Masmo man går ut, man ser ingen, bara sådär om man typ ringer några kompisar.

E: Okej, du har bott i Alby i två år, vad tycker du om att ha bott här så länge?

M: Det är bra, det är roligt. Man kan alltid gå ut o träffa folk.

E: Hur skulle du beskriva Alby för någon som inte är härifrån?

M: Livfullt och... jag vet inte men det är mycket som händer i alla fall.

E: Så mycket action i alla fall?

E: Hur tror du att det har det påverkat dig att ha bott i Alby?

M: Det har påverkat mig både bra och lite dåligt, men mest bra.

E: På vilket sätt dåligt och på vilket sätt bra?

M: Att man så där. typ. Det är många som håller på och busar, för det är en förort och så. Det är ganska vanligt.

E: Är det vanligt att man busar i förorter?

M: Ahh... Och att det händer mycket sådär... olika saker.

E: Vad menar du med olika saker?

M: Typ tjuvplinga o allting så där... då de e mycket vanligare än när man går sådär typ lite i stan.

E: Varför tror du att det är så här?

M: Jag vet inte faktiskt.

E: När du tänker förort då tänker du på att folk e lite busigare här?

M: Exakt

E: Hur påverkade det dig?

M: Det har inte påverkat mig så mycket faktiskt

E: Vad tänker du när du tänker förort?

M: Hmm... lite farligare, och sådär bus... och ganska mycket fotboll

E: Hur tänker du farligt?

M: Många har sådä, det händer mycket typ sådär mord o sådär i Alby, de har ju sådär, en person var ju försvunnen uppe i Alby höjden och då var det en man som blev rånad o så har de hänt att en person dog o så.

E: Men hur tänker du inför det?

M: Nää det påverkar inte mig.

E: Vart ser du dig själv i framtiden?

M: Jag tror USA

E: Varför USA?

M: Jag vet inte, det känns roligare sådär... Jag vet inte men jag gillar hur det ser ut och så.. Allt möjligt där typ.

E: Har du varit där förut?

M: I Los Angeles, vi åkte på semester.

E: Vart det roligt?

E: Det var jätteroligt

E: Du vill inte bo kvar i Alby då?

M: Jo, alltså tills jag har vuxit upp och ska typ börja universitetet... då kanske... då jag ska bli sådär vuxen.

E: Varför skulle du flytta när du blir vuxen?

M: Jag har alltid velat flytta till USA, sen jag var liten, det har alltid varit som en dröm.

E: Så du vill plugga på universitet i USA?

M: Ahh sådär... jag vet inte om det kommer hända, men typ Yale eller Harvard eller nåt sånt.

E: Ahaaa... som på filmerna.

M: Mm...

E: Alright, är det något du vill lägga till?

M: Nää...

Sandra, 14 år

A: Jag heter Sandra, jag är 14 jag är född i Polen kom hit när jag var två år gammal. Jag går i Grindtorpsskolan.

E: Hur skulle dina vänner beskriva dig?

A: Som en rolig person antar jag.

E: Vart kom ni till Sverige?

A: Vårby gård.

E: När flyttade ni till... du bor i Alby va?

A: Aa... När jag var sex... så jag har bott lite överallt...

E: vilka andra ställen har ni bott på?

A: Fittja, Vårberg, Alby.

E: Så hur länge har du bott i Alby?

A: Sedan jag var sex.

E: Kan du berätta lite om Alby?

A: Ehh.. det är en förort [fnitter] Nää.. alltså vänta.. det är en förort där jag vuxit upp... jag är uppväxt här jag har träffat mina vänner här min bästa vän, som bor granne med mig. Jag har gått i skolan här nästan... hela mitt liv. Är det något speciellt du vill veta?

E: Vad tycker du om att ha växt upp i Alby?

A: Det är väl bra, jag har inte vuxit upp någon annanstans så jag kan inte jämföra. Men jag kan inte tro att ju skulle kunna växa upp på nåt annat bättre ställe än Alby.

E: vad är så bra med Alby?

A: Alla får vara sig själva här, man måste inte anpassa sig till alla andra, utan du är du och inget kan ändra på det. Alltså i stan anpassar dom sig.. Du kan inte ha på dig mjukisar t.ex. tjejer dom måste anpassa sig, vita byxor o väskor. Här får du ta på dig vad du vill och ingen kommer kolla på dig.

E: Hur skulle du beskriva Alby för en främling, för nån som aldrig har varit här.

A: Ähh... att ifall man söker nya vänner så kan man komma hit att det är jätte fint här... ahh... och det är ingen förort som man till exempel inte kommer våga gå ut på kvällarna.

E: Hur menar du förort?

A: Alltså i vissa förorter det är såhär jag vågar inte gå ut, jag kommer bli knivhuggen, dom kommer skjuta mig... jag kommer bli våldtagen, men här man behöver inte känna sig orolig.

E: Vilka förorter tänker du på då?

A: Bredäng, Fittja o Skäris.

E: Vad tänker du när man säger förort?

A: Alltså de finns... i Alby är det nåt sånt som... alltså dom vill att ungdomar ska ha nåt o göra efter skolan så att dom inte ska bli kriminella... fast i vissa andra ställen dom bryr sig inte... alltså dom bara skiter i det.

A: Varför tror du att ungdomar har risk att bli kriminella?

För alltså ingen tar... alltså föräldrarna kanske inte har tid att hjälpa dom så mycket o då hänger dom ju ute... o då anpassar dom sig efter sina vänner o deras vänner kanske har blivit svårare... så dom blir ju typ som dom... så dom försöker typ anpassa in sig.

E: Hur har det påverkat dig att ha växt upp i Alby.

A: Alltså jag har alltid fått det jag behövt i skolan, När jag kom till skolan så gick jag först i en förberedelseklass efter sjuan y typ fyra månader o sen så tog dom hand om mig på direkten. alltså de var inte någon som sa att vi låter henne gå lite till utan alltså från början dom körde *all in*... så jag skulle bli bra o börja i en vanlig klass... ahh.

E: Var ser du dig själv i framtiden?

A:Jag tror jag kommer studera, jag vill bli advokat. o då måste man läsa i sex år.. jag tror jag kommer sitta i nån universitet efter gymnasiet. Alltså jag har ingenting mot Alby men jag tror att jag kommer att bo i stan, närmare skolan.